

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

26 avril 2006

PROPOSITION DE LOI
modifiant les dispositions légales
relatives à l'absence
et à la déclaration judiciaire de décès

AMENDEMENTS

N° 63 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Dans le Titre IV, proposé, remplacer le Chapitre II
comme suit:

«Chapitre II. — De la déclaration judiciaire de décès

Art. 129. — En l'absence d'acte de décès, le tribunal de première instance peut, à la demande de tout intéressé ou du procureur du Roi agissant d'office ou sur invitation du ministre de la Justice, déclarer le décès de toute personne disparue dans des circonstances de nature à mettre sa vie en danger, lorsque son corps n'a pu être retrouvé, et que son décès peut être considéré comme certain eu égard aux circonstances.

Documents précédents :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :

001 : Proposition de loi de MM. Borginon, Marinower et Mme Taelman.

002 : Amendements.

003 : Avis du Conseil d'État.

004 : Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

26 april 2006

WETSVOORSTEL
tot wijziging van de wetsbepalingen
betreffende de afwezigheid
en de gerechtelijke verklaring van overlijden

AMENDEMENTEN

Nr. 63 VAN DE REGERING

Art. 2

In de voorgestelde titel IV, hoofdstuk II vervan-
gen als volgt:

«Hoofdstuk II. — Gerechtelijke verklaring van overlijden

Art. 129. — Bij ontstentenis van een akte van overlijden, kan de rechtbank van eerste aanleg, op vordering van enige belanghebbende of van de procureur des Konings, die ambtshalve optreedt of op verzoek van de minister van Justitie, het overlijden verklaren van enige persoon die verdween in omstandigheden van levensbedreigende aard, indien zijn lichaam niet kon worden teruggevonden, en zijn overlijden als zeker kan worden beschouwd, gelet op de omstandigheden.

Voorgaande documenten :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :

001 : Wetsvoorstel van de heren Borginon, Marinower en mevrouw Taelman.

002 : Amendementen.

003 : Advies van de Raad van State.

004 : Amendementen.

Art. 130. — *La demande est formée par requête au tribunal de première instance du dernier domicile en Belgique de la personne disparue. Si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, elle est adressée au tribunal de première instance de Bruxelles.*

Sans préjudice de l'alinéa 1er, le procureur du Roi peut former la demande de déclaration de décès de plusieurs personnes par une seule requête et le tribunal y statuer par un seul jugement.

Art. 131. — *Le procureur du Roi recueille tous renseignements utiles conformément à l'article 1226, § 3, du Code judiciaire.*

Lorsque la disparition est survenue à l'étranger, il peut requérir en outre le concours du SPF Affaires étrangères et des agents diplomatiques et consulaires belges à l'étranger. Ceux-ci lui communiquent tous les renseignements et copies de documents qu'il juge utiles à l'instruction des actions en déclaration judiciaire de décès et de rectification d'actes de l'état civil.

Art. 132. — *Le tribunal peut ordonner la comparution des parties et prescrire que la demande fera l'objet d'une mention au Moniteur belge. Dans ce cas, le tribunal fixe le délai pendant lequel il surseoira à statuer sur la demande après cette publication.*

Art. 133. — *Dans la quinzaine du prononcé, le greffier porte le dispositif du jugement à la connaissance des parties par pli judiciaire. Le délai d'appel est de deux mois à dater de la réception de cet avis. L'appel est formé par requête à la cour d'appel. Il doit, à peine de nullité, être dénoncé par exploit d'huissier ou par lettre recommandée dans la huitaine de sa date, au greffe du tribunal qui a rendu la décision attaquée. Le greffier fait mention du recours en marge de la décision attaquée. Les règles prévues pour la première instance s'appliquent au degré d'appel.*

L'arrêt est notifié par le greffier de la cour d'appel conformément à ce qui est prévu pour la première instance et le délai pour se pourvoir en cassation est d'un mois à dater de la réception de cet avis.

Art. 130. — *De vordering wordt bij verzoekschrift ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg van de laatste woonplaats van de verdwenen persoon in België. Ingeval deze persoon nooit zijn woonplaats in België heeft gehad, wordt de vordering ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.*

Onverminderd het eerste lid kan de procureur des Konings de vordering tot verklaring van overlijden van diverse personen instellen bij een enkel verzoekschrift en kan de rechtbank uitspraak doen bij een enkel vonnis.

Art. 131. — *De procureur des Konings verzamelt alle nuttige inlichtingen overeenkomstig artikel 1226, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek.*

Ingeval de verdwijning in het buitenland is gebeurd, kan hij bovendien de medewerking vorderen van de FOD Buitenlandse Zaken en van de Belgische diplomatieke en consulaire ambtenaren in het buitenland. Deze verstrekken hem alle inlichtingen en afschriften van documenten die hij nuttig acht voor het onderzoek van de vorderingen tot gerechtelijke verklaring van overlijden en tot verbetering van akten van de burgerlijke stand.

Art. 132. — *De rechtbank kan de verschijning van de partijen bevelen en bepalen dat de vordering in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt. In dat geval bepaalt de rechtbank de termijn tijdens welke hij, na deze bekendmaking, zijn uitspraak over de vordering opschort.*

Art. 133. — *Binnen vijftien dagen te rekenen vanaf de uitspraak brengt de griffier het beschikkend gedeelte van het vonnis bij gerechtsbrief ter kennis van partijen. De termijn van hoger beroep bedraagt twee maanden te rekenen vanaf de ontvangst van dat bericht. Het hoger beroep wordt bij verzoekschrift bij het hof van beroep ingesteld. Op straffe van nietigheid moet het binnen acht dagen te rekenen vanaf de datum ervan bij deurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief ter kennis worden gebracht van de griffie van de rechtbank die de bestreden beslissing heeft gewezen. De griffier maakt van het beroep melding op de kant van de bestreden beslissing. De regels die gelden in eerste aanleg zijn tevens van toepassing voor hoger beroep.*

De griffier van het hof van beroep geeft kennis van het arrest overeenkomstig de bepalingen die gelden in eerste aanleg en de termijn voor voorziening in cassatie bedraagt een maand te rekenen vanaf de ontvangst van dat bericht.

Le délai pour se pourvoir en cassation et le pourvoi contre l'arrêt constatant le décès sont suspensifs.

Art. 134. — La décision judiciaire déclarative de décès fixe la date du décès en tenant compte des présomptions tirées des circonstances de la cause et, à défaut, au jour de la disparition. Cette date ne doit jamais être indéterminée.

Le dispositif de la décision judiciaire déclarative de décès contient les énonciations prévues à l'article 79; il constate le cas échéant l'impossibilité de faire mention de certaines d'entre elles.

Art. 135. — A la requête du procureur du Roi, le dispositif de la décision judiciaire déclarative de décès et passée en force de chose jugée est transcrit sur les registres courants de l'état civil du lieu du dernier domicile en Belgique du défunt. Si celui-ci n'en a jamais eu, la transcription se fait à Bruxelles.

En cas de jugement collectif, la transcription est faite conformément à l'alinéa 1er, par extraits sur les registres.

Mention de la transcription est faite aux tables des registres de l'année du décès.

Art. 136. — La décision judiciaire déclarative de décès coulée en force de chose jugée tient lieu d'acte de l'état civil.

Elle produit ses effets au jour du décès qu'elle déclare.

L'acte que constitue cette décision peut être rectifié conformément à l'article 101 du présent Code et aux articles 1383 à 1385 du Code judiciaire, notamment en cas de preuve que la personne déclarée décédée est en vie.

Les jugements et arrêts rejetant une demande de déclaration de décès ne font pas obstacle à la recevabilité ultérieure d'une demande semblable, fondée sur la découverte de nouveaux éléments de preuve.

De termijn voor voorziening in Cassatie en voorziening tegen het arrest waarbij het overlijden wordt vastgesteld hebben opschortende werking.

Art. 134. — De gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden stelt de datum van het overlijden vast, rekening houdend met de vermoedens voortvloeiend uit de omstandigheden van de zaak en, bij gebrek daaraan, de dag van de verdwijning. Deze datum mag niet onbepaald zijn.

Het beschikkend gedeelte van de gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden bevat de in artikel 79 omschreven vermeldingen; het stelt in voorkomend geval de onmogelijkheid vast melding te maken van sommige ervan.

Art. 135. — Op verzoek van de procureur des Konings wordt het beschikkend gedeelte van de in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden overgeschreven in de lopende registers van de burgerlijke stand van de laatste woonplaats van de overledene in België. Ingeval deze persoon nooit zijn woonplaats in België heeft gehad, geschiedt de overschrijving te Brussel.

In geval van een collectief vonnis geschiedt de overschrijving overeenkomstig het eerste lid, bij uittreksels in de registers.

Van de overschrijving wordt melding gemaakt in de tabellen van de registers van het jaar van overlijden.

Art. 136. — De in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden geldt als akte van de burgerlijke stand.

Zij heeft uitwerking op de datum van het overlijden dat erin wordt verklaard.

De akte die deze beslissing vormt, kan worden verbeterd overeenkomstig de bepalingen van artikel 101 van dit Wetboek en van de artikelen 1383 tot 1385 van het Gerechtelijk Wetboek, inzonderheid ingeval het bewijs wordt geleverd dat de overleden verklaarde persoon in leven is.

De vonnissen en arresten waarbij een verzoek tot verklaring van overlijden wordt afgewezen, beletten niet dat een soortgelijk verzoek later ontvankelijk zou zijn, ingeval het is gegrond op nieuw bewijsmateriaal.

Art. 137. — *Si la personne dont le décès a été judiciairement déclaré reparaît, il est fait application de l'article 124.*

Art. 138. — *Les greffiers en chef des cours et tribunaux informent immédiatement le ministre des Affaires étrangères de toute procédure judiciaire poursuivie en vertu du présent chapitre.*».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend le texte de l'avant-projet de loi adopté en Conseil des ministres le 14 janvier 2005, et adapté suite à l'avis du Conseil d'État du 26 janvier 2005.

Il tend à faciliter la constatation officielle du décès de toute personne disparue dans des circonstances de nature à mettre sa vie en danger, lorsque son corps n'a pu être retrouvé, et que son décès peut être considéré comme certain eu égard aux circonstances.

Le champ d'application de l'amendement a donc été étendu suite à la remarque du Conseil d'État qui se demandait «comment justifier, au regard des articles 10 et 11 de la Constitution, que seules soient visées les catastrophes naturelles et non les autres types de catastrophes tels les catastrophes industrielles, les attentats terroristes, les accidents d'aviation, de navigation ou de chemin de fer et les incendies et les explosions faisant de nombreuses victimes, etc.». Le Conseil d'État poursuit en indiquant qu'«il convient de justifier pourquoi sont visées les seules catastrophes qui revêtent un caractère exceptionnel.».

Si le Conseil d'État estime à juste titre qu'il n'y a pas lieu de faire la distinction entre les catastrophes naturelles et les autres types de catastrophes, il apparaît également opportun de porter le champ d'application de l'amendement à toute situation où une personne a disparu dans des circonstances de nature à mettre sa vie en danger, lorsque le corps de cette personne n'a pu être retrouvé, et que son décès peut être considéré comme certain eu égard aux circonstances.

Ainsi, par exemple, la situation d'un Belge qui aurait disparu suite aux raz-de-marée du 26 décembre 2004 en Asie du Sud-Est et dont on n'aurait pas retrouvé le corps, entrera dans le champ d'application de la loi. Il en irait de même par exemple d'un Belge qui aurait disparu en mer à l'occasion d'un naufrage ou d'un exercice de plongée et dont on n'aurait pas retrouvé le corps.

Il y a lieu de noter que, malgré l'absence de texte de portée générale, de nombreux jugements tenant lieu d'actes de décès ont été rendus pour des Belges qui ont disparus en mer, qui sont morts en Espagne au cours de la guerre civile dans les années '30, ou qui ont péri dans l'incendie de l'Innovation le 23 mai 1967 («*Traité de l'état civil*», T. I: *Les relations internes*, Bruxelles, Larcier, 1978, p. 359, n° 983).

Art. 137. — *Indien de persoon die gerechtelijk overleden is verklaard opduikt, wordt artikel 124 toegepast.*

Art. 138. — *De hoofdgriffiers van de hoven en rechtbanken stellen de minister van Buitenlandse Zaken onmiddellijk in kennis van enige krachtens dit hoofdstuk gevoerde rechtspleging.*».

VERANTWOORDING

Dit amendement bevat de tekst van het voorontwerp van wet goedgekeurd door de Ministerraad van 14 januari 2005 en aangepast aan het advies van de Raad van State d.d. 26 januari 2005.

Het beoogt de officiële vaststelling te vergemakkelijken van het overlijden van enige persoon die verdween in omstandigheden van levensbedreigende aard, als zijn lichaam niet kon worden teruggevonden, en zijn overlijden als zeker kan worden beschouwd, gelet op de omstandigheden.

Het toepassingsgebied van het amendement werd dus uitgebreid ingevolge de opmerking van de Raad van State die vroeg «hoe kon worden gewettigd dat, in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, alleen sprake is van de natuurrampen en niet van de andere soorten van rampen zoals industriële rampen, terroristische aanslagen, vliegtuigongevallen, zeevaart- of spoorwegongevallen, branden en explosies die talrijke slachtoffers maken, etc.». De Raad van State gaat verder door te vermelden «dat moet worden gewettigd waarom alleen sprake is van de rampen van uitzonderlijke aard.».

Hoewel de Raad van State terecht van oordeel is dat er geen reden bestaat om een onderscheid te maken tussen de natuurrampen en de andere soorten van rampen, lijkt het eveneens gepast het toepassingsgebied van het amendement uit te breiden tot enige situatie waarin een persoon in omstandigheden van levensbedreigende aard is verdwenen, als zijn lichaam niet kon worden teruggevonden, en zijn overlijden als zeker kan worden beschouwd, gelet op de omstandigheden.

Derhalve zou bijvoorbeeld de toestand van een Belg die zou zijn verdwenen ten gevolge van de vloedgolf van 26 december 2004 in Zuidoost-Azië en van wie het lichaam niet werd teruggevonden onder het toepassingsgebied van deze wet vallen. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor een Belg die zou zijn verdwenen op zee naar aanleiding van een schipbreuk of bij een duik oefening, en van wie het lichaam niet werd teruggevonden.

Er moet worden opgemerkt dat ondanks de afwezigheid van een tekst met algemene strekking, talrijke vonnissen die gelden als overlijdensakte werden gewezen met betrekking tot Belgen die zijn verdwenen op zee, die omkwamen tijdens de Spaanse burgeroorlog in de jaren '30 of de brand in de Innovation op 23 mei 1967 («*Traité de l'état civil*», T. I: *Les relations internes*, Brussel, Larcier, 1978, blz. 359, nr. 983).

Il y a lieu de souligner que des législations spécifiques avaient été adoptées suite à la première guerre mondiale (loi du 28 juillet 1921) et à la seconde guerre mondiale (loi du 20 août 1948 relative aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification administrative de certains actes de décès).

Par ailleurs, l'article 1er de la loi du 30 mai 1951 autorise le Roi à étendre aux membres des forces belges affectés à l'exécution de mesures décidées par le Conseil de Sécurité des Nations-Unies, les dispositions applicables en temps de guerre ou relatives aux combattants de la guerre 1940-1945. En exécution de cette loi, l'article 1er de l'arrêté royal du 28 janvier 1953 a rendu applicable aux membres du corps expéditionnaire pour la Corée, la loi du 20 août 1948 relative aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification administrative de certains actes de décès.

Le présent amendement organise une procédure judiciaire tendant à régulariser l'état civil des personnes disparues dont il est hautement probable qu'elles soient décédées, en apportant une solution à l'incertitude juridique de leur sort tout en respectant les règles de prudence nécessaires dans un domaine aussi délicat.

Il y a lieu de noter que cette loi ne s'applique pas lorsqu'un acte de décès aura pu être dressé pour des personnes disparues. Ainsi, par exemple, si le corps d'un ressortissant belge décédé suite à une catastrophe a pu être identifié, les agents diplomatiques ou consulaires pourront dresser l'acte constatant son décès conformément à la loi du 12 juillet 1931 relative à certaines actes de l'état civil et à la compétence des agents diplomatiques et consulaires en matière d'état civil.

Commentaire des articles

Art. 129 du Code civil

Le champ d'application de l'amendement a donc été étendu à toute situation où une personne a disparu dans des circonstances de nature à mettre sa vie en danger, lorsque le corps de cette personne n'a pu être retrouvé, et que son décès peut être considéré comme certain eu égard aux circonstances.

Eu égard à cette extension du champ d'application, les remarques du Conseil d'État relatives à l'article 2 (article 129, proposé, du Code civil), deviennent sans objet.

Cette disposition s'inspire à la fois de l'article 88 du Code civil français et de l'article 426 du Code civil des Pays-Bas.

Er moet worden onderstreept dat specifieke wetgevingen werden goedgekeurd na de eerste wereldoorlog (wet van 28 juli 1921) en na de tweede wereldoorlog (wet van 20 augustus 1948 betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de administratieve verbetering van sommige akten van overlijden).

Bovendien machtigt artikel 1 van de wet van 30 mei 1951 de Koning ertoe om de bepalingen die in oorlogstijd of met betrekking tot de strijders van de oorlog van 1940-1945 van toepassing zijn, uit te breiden tot de leden van de Belgische strijdkrachten die belast zijn met de uitvoering van de door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties getroffen maatregelen. Ter uitvoering van deze wet heeft artikel 1 van het koninklijk besluit van 28 januari 1953 de wet van 20 augustus 1948 betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de administratieve verbetering van sommige akten van overlijden van toepassing verklaard op de leden van het expeditiekorps voor Korea.

Dit amendement voorziet in een gerechtelijke procedure die de regularisatie beoogt van de burgerlijke stand van de verdwenen personen die hoogst waarschijnlijk zijn overleden, door een oplossing te bieden voor de rechtsonzekerheid betreffende hun lot, met inachtneming evenwel van de regels inzake voorzichtigheid die noodzakelijk zijn terzake van deze keuze aangelegenheid.

Deze wet is evenwel niet van toepassing ingeval een akte van overlijden kon worden opgesteld voor de verdwenen personen. Bijvoorbeeld, ingeval het lichaam van een ingevolge een ramp overleden Belgische onderdaan kon worden geïdentificeerd, kunnen de diplomatieke of consulaire ambtenaren de akte tot vaststelling van zijn overlijden opstellen overeenkomstig de wet van 12 juli 1931 betrekking hebbende op zekere akten van den burgerlijke stand alsmede op de bevoegdheid der diplomatieke en consulaire ambtenaren inzake burgerlijke stand.

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 129 van het Burgerlijk Wetboek

Het toepassingsgebied van het amendement is dus uitgebreid tot enige situatie waarin een persoon in omstandigheden van levensbedreigende aard is verdwenen, als zijn lichaam niet kon worden teruggevonden, en zijn overlijden als zeker kan worden beschouwd, gelet op de omstandigheden.

Gelet op deze uitbreiding van het toepassingsgebied, zijn de opmerkingen van de Raad van State omtrent artikel 2 (voorgestelde artikel 129 van het Burgerlijk Wetboek) niet langer van toepassing.

Deze bepaling is zowel geïnspireerd op artikel 88 van het Franse Burgerlijk Wetboek als op artikel 426 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek.

Elle reprend du Code civil néerlandais l'élément de certitude du décès eu égard aux circonstances. Cet élément est laissé à l'appréciation du juge à qui il appartiendra de déduire le caractère certain du décès des circonstances de la disparition de nature à mettre la vie de la personne disparue en danger.

L'élément essentiel porte donc sur l'existence de «circonstances de nature à mettre sa vie en danger». Cet élément est repris du Code civil français. La jurisprudence française a retenu comme circonstances de nature à mettre la vie en danger, le fait pour un marin de prendre la mer dans de mauvaises conditions météorologiques (Cass. Fr. (1ère ch. civile), 14 mars 1995, Bull., 1995, I, n° 125, p. 89). Serait également constitutif de telles circonstances le fait pour une personne de plonger seule dans une zone de forts courants sans avoir jamais reparu (Montpellier, 1er octobre 1985).

Ce sont donc les faits précis (indices) qui entourent la disparition qui permettent de prouver le décès de manière certaine (cf. Bruxelles, 14 septembre 1993, R.W., 1994, p. 640; Civ. Tongres, 17 mars 1993, R.W., 1994, p. 647).

Il y a lieu de noter que la Cour de cassation française a considéré que le tribunal peut déclarer le décès d'une personne disparue dont le corps a été retrouvé lorsqu'il existe une contestation quant à l'identité du corps qui a été découvert (Cass. Fr. (1ère ch. civile), 30 avril 1985, Bull., 1985, I, n° 136, p. 126).

Art. 130 à 133

Il y a lieu de noter que le tribunal est saisi par requête unilatérale en application de l'article 1226 du Code judiciaire (cf. amendement du gouvernement remplaçant cet article).

Les articles 764 à 768 du Code judiciaire qui prévoient la communication au ministère public, notamment des demandes relatives aux actes de l'état civil, sont également d'application.

L'article 130, alinéa 3, dispose que le procureur du Roi peut former la demande de déclaration de décès de plusieurs personnes par une seule requête et le tribunal y statuer par un seul jugement.

Comme le souligne le Conseil d'État, une telle demande collective ne dispense pas d'un examen individuel de chaque cas.

L'article 132 prévoit une mesure de publicité de la procédure par la mention au *Moniteur belge* de la demande en déclaration de décès.

Sous réserve de ce que prévoit l'article 133, les règles prévues aux articles 130 à 132 pour la première instance s'appliquent au degré d'appel.

Uit het Nederlandse Burgerlijk Wetboek werd het aspect zekerheid van het overlijden, gelet op de omstandigheden, overgenomen. Dit aspect wordt overgelaten aan de beoordeling van de rechter die de zekerheid van het overlijden moet afleiden uit de omstandigheden van levensbedreigende aard waarin de betrokken persoon is verdwenen.

Het wezenlijke aspect houdt dus verband met het bestaan van «omstandigheden van levensbedreigende aard». Dit aspect werd overgenomen uit het Franse Burgerlijk Wetboek. De Franse rechtspraak heeft het gegeven dat een visser is uitgevaren in slechte weersomstandigheden in aanmerking genomen als een omstandigheid van levensbedreigende aard (Fr. Cass. (1^e Burg. Kamer), 14 maart, 1998, Bull., 1995, I, nr. 125, blz. 89). Ook het feit dat een persoon alleen gaat duiken in een zone met sterke stromingen en nooit is teruggekeerd, wordt als een dergelijke omstandigheid beschouwd (Montpellier, 1 oktober 1985).

Het zijn dus de nauwkeurige omstandigheden (aanwijzingen) inzake de verdwijning die de mogelijkheid bieden het overlijden op ondubbelzinnige wijze te bewijzen (cf. Brussel, 14 september 1993, R.W., 1994, blz. 640; BW. Tongeren, 17 maart 1993, R.W., 1994, blz. 647).

Er moet worden onderstreept dat het Franse Hof van Cassatie van oordeel was dat de rechtbank het overlijden kan verklaren van een verdwenen persoon van wie het lichaam werd teruggevonden ingeval betwisting bestaat met betrekking tot de identiteit van dat teruggevonden lichaam (Fr. Cass. (1^e Burg. Kamer), 30 april 1985, Bull., 1985, I, nr. 136, blz. 126).

Art. 130 tot 133

Er dient opgemerkt te worden dat de rechtbank kennis neemt bij eenzijdig verzoekschrift in toepassing van artikel 1226 van het Gerechtelijk Wetboek (zie amendement van de regering ter vervanging van dat artikel).

De artikelen 764 tot 768 van het Gerechtelijk Wetboek, waarin wordt voorzien in de mededeling aan het openbaar ministerie van inzonderheid de vorderingen betreffende de akten van de burgerlijke stand, zijn ook van toepassing.

Artikel 130, derde lid, bepaalt dat de procureur des Konings de vordering tot verklaring van overlijden van verscheidene personen bij een enkel verzoekschrift kan instellen en dat de rechtbank bij een enkel vonnis uitspraak kan doen.

Zoals de Raad van State onderstreept, neemt een dergelijke collectieve vordering niet weg dat elk geval afzonderlijk moet worden onderzocht.

Artikel 132 voorziet in een maatregel van openbaarmaking van de procedure door middel van de bekendmaking van de vordering tot verklaring van overlijden in het *Belgisch Staatsblad*.

Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 133, zijn de regels bepaald in de artikelen 130 tot 132 voor eerste aanleg toepasselijk op het niveau van hoger beroep.

Conformément à l'article 1118 du Code judiciaire aux termes duquel en matière civile, le pourvoi en cassation n'est suspensif que dans les cas prévus par la loi, l'article 133, dernier alinéa, de la loi en projet prévoit l'effet suspensif du pourvoi contre l'arrêt constatant le décès.

Art. 134 et 135

A l'instar de l'article 90, alinéa 3, du Code civil français, l'article 134 prévoit que le tribunal est tenu de fixer la date du décès et ce, afin de connaître la date à partir de laquelle cette décision produit ses effets (cf. art. 136).

L'article 135 organise la publicité de la décision déclarative de décès par la transcription de celle-ci sur les registres de l'état civil.

Cette transcription s'effectue à la requête du procureur du Roi, à l'instar, par exemple, de ce que prévoit l'article 333 du Code civil en matière de filiation.

Art. 136

Le Conseil d'État attire l'attention sur le fait que «la notion de force de chose jugée appliquée à un jugement déclaratif de décès est critiquée. «De Page relève en effet que, se bornant à constater un fait (le décès), ce jugement est déclaratif de ce fait et toutes les conséquences de droit qui découlent de ce fait, sont censées s'être réalisées dès la date de ce fait et non dès la date du jugement (H. De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, T. II, Vol. I, 4ème éd., Bruxelles, Bruylant, 1990, n° 360, p. 344).

Par conséquent, l'article 136 précise désormais que la décision judiciaire déclarative de décès produit ses effets au jour du décès qu'elle déclare (cf. C. trav. Mons, 24 février 1978, non-publié).

Cette disposition renvoie aux dispositions du Code judiciaire en matière de rectification des actes de l'état civil, qui trouveront à s'appliquer notamment s'il est prouvé que la personne déclarée décédée est en vie.

Art. 137

Cette disposition renvoie à l'article 124 applicable lorsque l'absent réapparaît. Les mêmes règles valent donc lorsque la personne déclarée décédée réapparaît.

Art. 138

Cet article prévoit que les greffiers en chef doivent informer le ministre des Affaires étrangères de toute procédure poursuivie en vertu de la loi. Cette mesure a notamment pour raison d'être de permettre au ministre des Affaires étrangères d'en informer les postes diplomatiques et consulaires belges concernés.

Overeenkomstig artikel 1118 van het Gerechtelijk Wetboek, op grond waarvan de voorziening (in Cassatie) in burgerlijke zaken alleen opschortende werking heeft in de gevallen bepaald in de wet, voorziet artikel 133, laatste lid, van het ontwerp van wet in de opschortende werking van de voorziening tegen het arrest waarin het overlijden wordt vastgesteld.

Art. 134 en 135

In navolging van artikel 90, derde lid, van het Franse Burgerlijk Wetboek, voorziet artikel 134 erin dat de rechtbank ertoe gehouden is de datum van het overlijden vast te stellen en dat om te weten vanaf welke datum deze beslissing gevolgen teweegbrengt (zie art. 136).

Artikel 135 regelt de openbaarmaking van de beslissing tot verklaring van overlijden door de overschrijving ervan in de registers van de burgerlijke stand.

Deze overschrijving geschiedt op verzoek van de procureur des Konings, op dezelfde wijze als bepaald in artikel 333 van het Burgerlijk Wetboek inzake afstamming.

Art. 136

De Raad van State onderstreept dat «het begrip in kracht van gewijsde met betrekking tot een vonnis van overlijdensverklaring bekritiseerd wordt». De Page vestigt de aandacht op het gegeven dat aangezien dit vonnis beperkt is tot de vaststelling van een feit (het overlijden), het derhalve een vonnis houdende verklaring van een feit is en dat alle rechtsgevolgen die eruit voortvloeien verondersteld worden te zijn geschied vanaf de datum van dit feit en niet vanaf de datum van het vonnis (H. De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, T. II, Vol. I, 4e ed., Brussel, Bruylant, 1990, nr. 360, blz. 344).

Bijgevolg is voortaan in artikel 136 gesteld dat de gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden gevolgen heeft met ingang van de datum van overlijden dat erin wordt verklaard (cf. Arbeidshof, Bergen, 24 februari 1978, niet bekendgemaakt).

Deze bepaling verwijst naar de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de verbetering van de akten van de burgerlijke stand, die inzonderheid van toepassing zijn ingeval bewezen wordt dat de overleden verklaarde persoon in leven is.

Art. 137

Deze bepaling verwijst naar artikel 124, dat van toepassing is wanneer de afwezige persoon opnieuw opduikt. Dezelfde regels gelden dus wanneer de overleden verklaarde persoon opnieuw opduikt.

Art. 138

In dit artikel is bepaald dat de hoofdgriffiers de minister van Buitenlandse Zaken in kennis moeten stellen van enige krachtens de wet gevoerde rechtspleging. Deze maatregel is vooral bedoeld om de minister van Buitenlandse Zaken de mogelijkheid te bieden de betrokken Belgische diplomatieke en consulaire posten kennis ervan in kennis te stellen.

N° 64 DU GOUVERNEMENT

Art. 3

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 3. — 1° A l'article 214, alinéa 2, du Code civil remplacé par la loi du 14 juillet 1976, le mot «absent» est remplacé par les mots «préssumé absent».

2° A l'article 220, § 1er, du même Code remplacé par la loi du 14 juillet 1976, le mot «absent» est remplacé par les mots «préssumé absent».

3° A l'article 316 du même Code, remplacé par la loi du 31 mars 1987, les mots «d'un jugement déclaratif d'absence» sont remplacés par les mots «d'une décision constatant la présomption d'absence».

4° A l'article 348-2 du même Code inséré par la loi du 24 avril 2003, les mots «déclaré absent» sont remplacés par les mots «préssumé absent».

5° A l'article 348-3, alinéa 1er, du même Code inséré par la loi du 24 avril 2003, les mots «déclaré absent» sont remplacés par les mots «préssumé absent».

6° A l'article 348-5, alinéa 1er, du même Code inséré par la loi du 24 avril 2003, les mots «déclarés absents» sont remplacés par les mots «préssumés absents».

7° A l'article 348-6, alinéa 2, du même Code inséré par la loi du 24 avril 2003, les mots «déclarée absente» sont remplacés par les mots «préssumée absente».

8° A l'article 348-7 du même Code inséré par la loi du 24 avril 2003, les mots «déclarés absents» sont remplacés par les mots «préssumés absents».

9° A l'article 375, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 31 mars 1987, le mot «absent» est remplacé par les mots «préssumé absent».

10° L'article 817, alinéa 2, du même Code est abrogé.

N° 64 VAN DE REGERING

Art. 3

Dit artikel 3 wordt vervangen als volgt:

«Art. 3. — 1° In artikel 214, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt het woord «afwezig» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig».

2° In artikel 220, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt het woord «afwezig» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig».

3° In artikel 316 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1987, worden de woorden «uit een vonnis van afwezigheidsverklaring» vervangen door de woorden «uit een beslissing houdende vaststelling van het vermoeden van afwezigheid».

4° In artikel 348-2 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 24 april 2003, worden de woorden «afwezig is verklaard» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig is».

5° In artikel 348-3, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 24 april 2003, worden de woorden «afwezig is verklaard» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig is».

6° In artikel 348-5, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 24 april 2003, worden de woorden «afwezig zijn verklaard» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig zijn».

7° In artikel 348-6, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 24 april 2003, worden de woorden «afwezig is verklaard» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig is».

8° In artikel 348-7 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 24 april 2003, worden de woorden «afwezig zijn verklaard» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig zijn».

9° In artikel 375, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1987, wordt het woord «afwezig» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezig».

10° Artikel 817, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

11° A l'article 1031, alinéa 1er, du même Code, le mot «absents» est remplacé par les mots «présumés absents».

12° A l'article 1676, alinéa 2, du même Code, modifié par la loi du 13 février 2003, le mot «absents» est remplacé par les mots «présumés absents».

13° A l'article 16, III, du Livre III, Titre VIII, Chapitre II, Section IIbis «Des règles particulières aux baux commerciaux», du même Code, remplacé par la loi du 30 avril 1951 et modifié par la loi du 13 février 2003, les mots «l'absent» sont remplacés par les mots «le présumé absent».

14° L'article 75, alinéa 2, du Livre III, Titre XVIII «Des privilèges et hypothèques», du même Code, remplacé par la loi du 16 décembre 1851, est abrogé.

JUSTIFICATION

Dans son avis rendu le 23 mai 2005, le Conseil d'État rappelle que les abrogations doivent être expresses. Il ne suffit donc pas d'abroger «toutes dispositions antérieures contraires». L'article 3 est donc remplacé et chaque disposition à adapter l'est de manière expresse et distincte.

L'hypothèse visée par ces dispositions du Code civil est celle de la présomption d'absence. En effet, en cas de déclaration d'absence, les effets de l'absence sont ceux du décès.

L'article 75, alinéa 2, de la loi hypothécaire est abrogé. En effet, l'administrateur judiciaire des biens d'un présumé absent ne peut agir que moyennant l'autorisation spéciale du juge de paix pour consentir hypothèque (cf. amendement remplaçant l'article 115).

N° 65 DU GOUVERNEMENT

Art. 3bis (nouveau)

Insérer un article 3bis, rédigé comme suit:

«Art. 3bis. — 1° A l'article 231 du Code judiciaire, les mots «absentes au sens des articles 112 à 119 du Code civil» sont remplacés par les mots «présumées absentes».

2° Un article 596bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code:

11° In artikel 1031, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt het woord «afwezigen» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezigen».

12° In artikel 1676, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 13 februari 2003, wordt het woord «afwezigen» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezigen».

13° In artikel 16, III, van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling IIbis «Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder», van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 30 april 1951 en gewijzigd bij de wet van 13 februari 2003, worden de woorden «de afwezige» vervangen door de woorden «de vermoedelijk afwezige».

14° Artikel 75, tweede lid, van boek III, titel XVIII «Voorrechten en hypotheken», van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 16 december 1851, wordt opgeheven.»

VERANTWOORDING

De Raad van State wijst in zijn advies van 23 mei 2005 erop dat opheffingen duidelijk en uitdrukkelijk moeten worden vermeld. Een formule als «alle vroegere hiermee strijdige bepalingen «schiet dan ook tekort. Derhalve wordt artikel 3 vervangen en wordt elke aan te passen bepaling uitdrukkelijk en afzonderlijk aangepast.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek hebben betrekking op het vermoeden van afwezigheid. In geval van verklaring van afwezigheid zijn de gevolgen van de afwezigheid immers die van het overlijden.

Artikel 75, tweede lid, van de hypotheekwet wordt opgeheven. De gerechtelijk bewindvoerder van de goederen van een vermoedelijk afwezige kan immers slechts optreden met bijzondere machtiging van de vrederechter om hypotheeken toe te staan (cf. amendement ter vervanging van artikel 115).

N° 65 VAN DE REGERING

Art. 3bis (nieuw)

Een artikel 3bis invoegen, luidende:

«Art. 3bis. — 1° In artikel 231 van het Gerechtelijk Wetboek worden de woorden «die afwezig zijn in de zin van de artikelen 112 tot 119 van het Burgerlijk Wetboek» vervangen door de woorden «die vermoedelijk afwezig zijn».

2° In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 596bis ingevoegd, luidende:

«Art. 596bis. — Le juge de paix est compétent en matière d'administration judiciaire des biens d'un présumé absent, conformément aux articles 112 et suivants du Code civil.

3° A l'article 598, alinéa 1er, 1°, du même Code, remplacé par la loi du 18 juillet 1991, le mot «absents» est remplacé par les mots «présumés absents».

4° L'article 628 du même Code est complété comme suit:

«23° le juge du dernier domicile en Belgique de la personne disparue, absente ou présumée absente ou, si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, le juge de l'arrondissement de Bruxelles.».

5° A l'article 764, alinéa 1er, 2°, du même Code, remplacé par la loi du 3, les mots «à l'envoi en possession des biens d'un absent» sont remplacés par les mots «à la présomption ou la déclaration d'absence et à la déclaration judiciaire de décès».

6° A l'article 1186, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 29 avril 2001 et modifié par la loi du 3 mai 2003, les mots «à des présumés absents,» sont insérés entre les mots «à des mineurs,» et les mots «des interdits».

7° A l'article 1187, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 29 avril 2001, les mots «à des présumés absents,» sont insérés entre les mots «à des mineurs,» et les mots «des interdits».

8° A l'article 1187, alinéa 2, du même Code, remplacé par la loi du 29 avril 2001, les mots «présumés absents,» sont insérés entre le mot «mineurs,» et le mot «interdits».

9° L'article 1188 du même Code est abrogé.

10° A l'article 1225 du même Code, remplacé par la loi du 18 juillet 1991, le mot «absents» est remplacé par les mots «présumés absents».

«Art. 596bis. — De vrederechter is bevoegd inzake het gerechtelijk beheer van de goederen van een vermoedelijk afwezige, zoals voorgeschreven in de artikelen 112 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

3° In artikel 598, eerste lid, 1°, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 18 juli 1991, wordt het woord «afwezigen» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezigen».

4° Artikel 628 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld als volgt:

«23° de rechter van de laatste woonplaats in België van de verdwenen, afwezige of vermoedelijk afwezige persoon, of als deze nooit woonplaats in België heeft gehad de rechter van het arrondissement Brussel.».

5° In artikel 764, eerste lid, 2°, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 3 augustus 1992, worden de woorden «betreffende de inbezitstelling van de goederen van een afwezige» vervangen door de woorden «betreffende het vermoeden of de verklaring van afwezigheid en de gerechtelijke verklaring van overlijden».

6° In artikel 1186, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen door de wet van 29 april 2001 en gewijzigd bij de wet van 3 mei 2003, worden de woorden «aan vermoedelijk afwezigen,» ingevoegd tussen de woorden «aan minderjarigen,» en de woorden «aan onbekwaamverklaarden».

7° In artikel 1187, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 29 april 2001, worden de woorden «vermoedelijk afwezigen,» ingevoegd tussen de woorden «aan minderjarigen,» en het woord «onbekwaamverklaarden».

8° In artikel 1187, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 29 april 2001, worden de woorden «vermoedelijk afwezigen,» ingevoegd tussen het woord «minderjarigen,» en het woord «onbekwaamverklaarden».

9° Artikel 1188 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

10° In artikel 1225 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 18 juli 1991, wordt het woord «afwezigen» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezigen».

11° Dans le même Code, Quatrième Partie, Livre IV, le Chapitre VII «De l'envoi en possession des biens d'un absent» est remplacé par le Chapitre suivant:

«Chapitre VII. — De la présomption et de la déclaration d'absence

Art. 1226. — § 1er. Les demandes fondées sur les articles 112, 118 et 129 du Code civil sont introduites par requête, pièces à l'appui.

Les articles 1026 à 1034 sont applicables, sous réserve des dispositions qui suivent, des articles 112 et suivants du Code civil et des articles 129 et suivants du même Code.

§ 2. La requête contient à peine de nullité:

1. l'indication des jour, mois et an;
2. les nom, prénom, profession et domicile du requérant ainsi que le degré de parenté ou la nature des relations qui existent entre le requérant et la personne disparue ou présumée absente;
3. l'objet de la demande et l'indication sommaire des motifs;
4. les nom, prénom, résidence ou domicile de la personne disparue ou présumée absente et, le cas échéant, du conjoint, du cohabitant, et des parents et alliés au degré successible de la personne disparue ou présumée absente;
5. la désignation du juge qui doit en connaître.

La requête est signée par le requérant, par son notaire ou son avocat. Si la personne disparue ou présumée absente a eu un domicile en Belgique, la requête est accompagnée d'une attestation de domicile de celle-ci ne datant pas de plus de quinze jours.

La requête mentionne en outre, dans la mesure du possible, le lieu et la date de naissance de la personne disparue ou présumée absente, ainsi que la nature et la composition des biens à gérer.

Si la requête est incomplète, le juge invite le requérant à la compléter dans les huit jours.

11° In hetzelfde Wetboek, vierde deel, boek IV, wordt hoofdstuk VII «Inbezitstelling van de goederen van een afwezige» vervangen als volgt:

«Hoofdstuk VII. — Vermoeden en verklaring van afwezigheid

Art. 1226. — § 1. Vorderingen op grond van de artikelen 112, 118 en 129 van het Burgerlijk Wetboek worden bij verzoekschrift ingesteld, vergezeld van de stukken tot staving.

De artikelen 1026 tot 1034 zijn van toepassing, onverminderd de bepalingen die volgen, de artikelen 112 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en de artikelen 129 en volgende van hetzelfde Wetboek.

§ 2. Het verzoekschrift vermeldt, op straffe van nietigheid:

1. de dag, de maand en het jaar;
2. de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats van de verzoeker en de graad van verwantschap of de aard van de betrekkingen die bestaan tussen de verzoeker en de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon;
3. het onderwerp van de vordering en in het kort de gronden;
4. de naam, de voornaam, de verblijfplaats of de woonplaats van de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon en, in voorkomend geval, van de echtgenoot, de samenwonende en de bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad van de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon;
5. de aanwijzing van de rechter die ervan kennis moet nemen.

Het verzoekschrift moet worden ondertekend door de verzoeker, door zijn notaris of zijn advocaat. Indien de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon een woonplaats in België heeft gehad, moet het verzoekschrift vergezeld zijn van een attest van woonplaats van deze persoon dat ten hoogste vijftien dagen oud is.

Het verzoekschrift vermeldt bovendien, voor zover mogelijk, de plaats en datum van geboorte van de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon, alsmede de aard en de samenstelling van de te beheren goederen.

Als het verzoekschrift onvolledig is, vraagt de rechter de verzoeker om het binnen acht dagen aan te vullen.

§ 3. Le procureur du Roi recueille tous renseignements utiles, le cas échéant auprès du conjoint, du cohabitant, et des parents et alliés jusqu'au 4ème de la personne disparue ou présumée absente.

Le tribunal statue, le ministère public préalablement entendu en son avis.

§ 4. Le greffier informe en outre, par pli judiciaire, les membres de la famille mentionnés dans la requête de l'introduction de celle-ci.

Les personnes convoquées par pli judiciaire deviennent par cette convocation parties à la cause, sauf si elles s'y opposent à l'audience. Le greffier en avise les parties dans le pli judiciaire.

Celles-ci peuvent comparaître en personne à l'audience et demander à être entendues. Elles peuvent aussi communiquer leurs observations au juge, par écrit, avant le jour de l'audience.

Art. 1227. — § 1er. Sans préjudice des dispositions du Code civil autorisant la saisine d'office du juge, les demandes fondées sur les articles 113, § 2, et 117 du Code civil sont introduites par requête, pièces à l'appui.

Les articles 1026 à 1034 sont applicables, sous réserve des dispositions qui suivent.

§ 2. La requête contient à peine de nullité les indications prévues à l'article 1226, § 2, alinéa 1er. Elle contient en outre, à peine de nullité, les nom, prénom, et domicile de l'administrateur judiciaire.

La requête est signée par le requérant, par son notaire ou son avocat.

La requête mentionne en outre, dans la mesure du possible, le lieu et la date de naissance de la personne présumée absente, ainsi que la nature et la composition des biens à gérer.

Si la requête est incomplète, le juge invite le requérant à la compléter dans les huit jours.

§ 3. Le procureur du Roi recueille tous renseignements utiles auprès de l'administrateur judiciaire et, le cas échéant, du conjoint, du cohabitant, et des parents et alliés jusqu'au 4ème degré de la personne disparue ou présumée absente.

§ 3. De procureur des Konings wint alle dienstige inlichtingen in, in voorkomend geval bij de echtgenoot, de samenwonende en de bloed- en aanverwanten tot de vierde graad van de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon.

De rechtbank doet uitspraak, het advies van het openbaar ministerie vooraf gehoord.

§ 4. Daarenboven verwittigt de griffier bij gerechtsbrief de in het verzoekschrift vermelde familieleden dat er een verzoekschrift werd ingediend.

De personen die bij gerechtsbrief worden opgeroepen, worden aldus partij in het geding, tenzij zij zich er ter zitting tegen verzetten. De griffier geeft de partijen kennis ervan in de gerechtsbrief.

Deze personen kunnen persoonlijk op de zitting verschijnen en vragen gehoord te worden. Zij kunnen hun opmerkingen ook schriftelijk vóór de dag van de zitting aan de rechter meedelen.

Art. 1227. — § 1. Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek waarbij het aanhangig maken bij de rechter ambtshalve wordt toegestaan, worden de vorderingen op grond van de artikelen 113, § 2, en 117 van het Burgerlijk Wetboek bij verzoekschrift ingesteld, vergezeld van de stukken tot staving.

De artikelen 1026 tot 1034 zijn van toepassing, onverminderd de bepalingen die volgen.

§ 2. Het verzoekschrift vermeldt, op straffe van nietigheid, de gegevens bedoeld in artikel 1226, § 2, eerste lid. Het bevat daarenboven, op straffe van nietigheid, de naam, de voornaam en de woonplaats van de gerechtelijk bewindvoerder.

Het verzoekschrift moet worden ondertekend door de verzoeker, door zijn notaris of zijn advocaat.

Het verzoekschrift vermeldt bovendien, voor zover mogelijk, de plaats en datum van geboorte van de vermoedelijk afwezige persoon, alsmede de aard en de samenstelling van de te beheren goederen.

Als het verzoekschrift onvolledig is, vraagt de rechter de verzoeker om het binnen acht dagen aan te vullen.

§ 3. De procureur des Konings wint alle dienstige inlichtingen in bij de gerechtelijk bewindvoerder en, in voorkomend geval, bij de echtgenoot, de samenwonende en de bloed- en aanverwanten tot de vierde graad van de verdwenen of vermoedelijk afwezige persoon.

Le tribunal statue, le ministère public préalablement entendu en son avis.

§ 4. Le greffier informe en outre, par pli judiciaire, l'administrateur judiciaire et les membres de la famille mentionnés dans la requête, de l'introduction de celle-ci.

Les personnes convoquées par pli judiciaire deviennent par cette convocation parties à la cause, sauf si elles s'y opposent à l'audience. Le greffier en avise les parties dans le pli judiciaire.

Celles-ci peuvent comparaître en personne à l'audience et demander à être entendues. Elles peuvent aussi communiquer leurs observations au juge, par écrit, avant le jour de l'audience.».

JUSTIFICATION

Dans son avis rendu le 23 mai 2005, le Conseil d'État rappelle que les abrogations doivent être expresses. Il ne suffit donc pas d'abroger «toutes dispositions antérieures contraires». Le présent amendement prévoit donc d'adapter chaque disposition du Code judiciaire de manière expresse et distincte.

Concernant la compétence d'attribution, le juge compétent en matière d'administration judiciaire des biens du présumé absent est le juge de paix. Etant donné qu'il s'agit d'une procédure particulière où le juge de paix est saisi par le tribunal de première instance, cette compétence d'attribution est reprise dans un article distinct (art. 596*bis* nouveau du Code judiciaire).

Quant à la compétence du tribunal de première instance pour constater la présomption d'absence, déclarer l'absence ou déclarer le décès, elle découle de l'article 569, 1° du Code judiciaire (qui prévoit que ce tribunal connaît des demandes relatives à l'état des personnes). En effet, la présomption d'absence et la déclaration d'absence relèvent du contentieux des incapacités, tandis que la déclaration judiciaire de décès relève du contentieux de l'état civil. Ces matières relèvent donc de l'état des personnes (C. CAMBIER, «*Droit judiciaire civil*», T. II, La compétence, Bruxelles, Larcier, 1981, pp. 235, 237, et 247 à 249).

L'article 628 du Code judiciaire est complété afin de déterminer le juge territorialement compétent. C'est donc le domicile tel que défini à l'article 36 du Code judiciaire qui détermine le juge compétent. Si la personne disparue, absente ou présumée absente n'a jamais eu de domicile en Belgique, le juge compétent pour déclarer le décès, constater la présomption d'absence ou déclarer l'absence, est celui de l'arrondissement de Bruxelles.

De rechtbank doet uitspraak, het advies van het openbaar ministerie vooraf gehoord.

§ 4. Daarenboven verwittigt de griffier bij gerechtsbrief de in het verzoekschrift vermelde gerechtelijk bewindvoerder en familieleden dat er een verzoekschrift werd ingediend.

De personen die bij gerechtsbrief worden opgeroepen, worden aldus partij in het geding, tenzij zij zich er ter zitting tegen verzetten. De griffier geeft de partijen kennis ervan in de gerechtsbrief.

Deze personen kunnen persoonlijk op de zitting verschijnen en vragen gehoord te worden. Zij kunnen hun opmerkingen ook schriftelijk vóór de dag van de zitting aan de rechter meedelen.».

VERANTWOORDING

De Raad van State wijst in zijn advies van 23 mei 2005 erop dat opheffingen duidelijk en uitdrukkelijk moeten worden vermeld. Een formule als «alle vroegere hiermee strijdige bepalingen «schiet dan ook tekort. Derhalve voorziet dit amendement in de uitdrukkelijke en afzonderlijke aanpassing van elke bepaling van het Gerechtelijk Wetboek.

Inzake de volstreckte bevoegdheid is de bevoegde rechter inzake het gerechtelijk beheer van de goederen van de vermoedelijke afwezige de vrederechter. Er vanuit gaande dat het een bijzondere procedure betreft waarin de vrederechter is gevat door de rechtbank van eerste aanleg, werd deze volstreckte bevoegdheid ondergebracht in een apart artikel (nieuw art. 596*bis* van het Gerechtelijk Wetboek).

De bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg om de vermoedelijke afwezigheid vast te stellen, de afwezigheid of het overlijden te verklaren, volgt uit artikel 569, 1° van het Gerechtelijk Wetboek (dat voorziet dat de rechtbank de verzoeken betreffende de staat van personen kent). Immers verwijst het vermoeden van afwezigheid en de verklaring van afwezigheid naar de geschillen aangaande de onbekwaamheden, terwijl de gerechtelijke verklaring van overlijden verwijst naar de geschillende aangaande de burgerlijke staat. Deze onderwerpen verwijzen naar de staat van de personen (C. CAMBIER, «*Droit judiciaire civil*», T. II, La compétence, Bruxelles, Larcier, 1981, blz. 235, 237, en 247 tot 249).

Artikel 628 van het Gerechtelijk Wetboek werd aangevuld teneinde de territoriaal bevoegde rechter aan te duiden. Het is de woonplaats zoals gedefinieerd door artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek die de bevoegde rechter vaststelt. Als de verdwenen persoon, de afwezige of de vermoedelijke afwezige nooit woonplaats heeft gehad in België is de bevoegde rechter om het overlijden, de vermoedelijke afwezigheid of de afwezigheid vast te stellen, deze van het gerechtelijk arrondissement of het eerste kanton Brussel.

L'article 764, alinéa 1er, 2°, du Code judiciaire, est adapté en tenant compte des nouveaux régimes de l'absence, de la présomption d'absence et de la déclaration judiciaire de décès.

Les articles 1186, alinéa 1er, et 1187 du Code judiciaire sont adaptés pour tenir compte de l'article 115 proposé du Code civil.

L'article 1188 du Code judiciaire est abrogé, l'article 1187 proposé étant désormais applicable aux immeubles appartenant en copropriété à des absents, et l'article 115 proposé du Code civil prévoyant dans ce cas l'obligation pour l'administrateur judiciaire d'obtenir l'autorisation spéciale du juge de paix.

Enfin, au Livre IV «Procédures particulières» de la quatrième partie «De la Procédure civile» du Code judiciaire, le Chapitre VII «De l'envoi en possession des biens d'un absent» est remplacé par un nouveau Chapitre VII intitulé «De la présomption et de la déclaration d'absence».

L'article 1226 proposé organise la procédure devant le tribunal de première instance visant à constater la présomption d'absence (art. 112 du Code civil), celle visant à déclarer l'absence (art. 118 du Code civil) et celle visant à déclarer le décès (art. 129 du Code civil).

Il s'agit d'une procédure sur requête unilatérale qui s'inspire à celle prévue par l'article 488*bis* du Code civil en matière d'administration provisoire des biens des incapables majeurs.

L'article 1227 proposé organise la procédure devant le juge de paix en vue de modifier les pouvoirs de l'administrateur judiciaire, ou de mettre fin à son mandat (art. 113, § 2, et 117 du Code civil).

Il s'agit d'une procédure sur requête unilatérale semblable à celle prévue à l'article 1226, si ce n'est qu'elle prévoit en outre que l'administrateur judiciaire est partie à la cause. De plus, le juge de paix peut, d'office, mettre fin au mandat de l'administrateur judiciaire ou modifier ses pouvoirs.

N° 66 DU GOUVERNEMENT

Art. 3ter (nouveau)

Insérer un article 3ter, rédigé comme suit:

«Art. 3ter. — A l'article 31, 5°, du Code pénal, remplacé par la loi du 29 avril 2001, les mots « d'administrateur judiciaire des biens d'un présumé absent » sont insérés entre les mots « conseil judiciaire » et les mots « ou d'administrateur provisoire ».

Artikel 764, eerste lid, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangepast met inachtneming van de nieuwe stelsels voor afwezigheid, vermoeden van afwezigheid en gerechtelijke verklaring van overlijden.

De artikelen 1186, eerste lid, en 1187 van het Gerechtelijk Wetboek worden aangepast om rekening te houden met het voorgestelde artikel 115 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 1188 van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven. Het voorgestelde artikel 1187 is voortaan immers toepasselijk op onroerende goederen die in mede-eigendom toebehoren aan afwezigen en naar luid van het voorgestelde artikel 115 van het Burgerlijk Wetboek moet de gerechtelijk bewindvoerder in dat geval de bijzondere machtiging van de vrederechter verkrijgen.

Ten slotte wordt in boek IV «Bijzondere rechtsplegingen» van het vierde deel «Burgerlijke rechtspleging» van het Gerechtelijk Wetboek hoofdstuk VII «Inbezitstelling van de goederen van een afwezige» vervangen door een nieuw hoofdstuk VII met als opschrift «Vermoeden en verklaring van afwezigheid».

Het voorgestelde artikel 1226 regelt de procedure voor de rechtbank van eerste aanleg tot vaststelling van het vermoeden van afwezigheid (art. 112 van het Burgerlijk Wetboek), die tot verklaring van afwezigheid (art. 118 van het Burgerlijk Wetboek) en die tot verklaring van overlijden (art. 129 van het Burgerlijk Wetboek).

Het betreft een procedure op eenzijdig verzoekschrift die ontleend is aan die van artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek inzake het voorlopig bewind over de goederen van onbekwame meerderjarigen.

Het voorgestelde artikel 1227 regelt de procedure voor de vrederechter tot wijziging van de bevoegdheden van de gerechtelijk bewindvoerder of tot beëindiging van zijn mandaat (art. 113, § 2, en 117 van het Burgerlijk Wetboek).

Het betreft een procedure op eenzijdig verzoekschrift die overeenkomt met die van artikel 1226, met als verschil dat bovendien is bepaald dat de gerechtelijk bewindvoerder partij is in het geding. Daarnaast kan de vrederechter ambtshalve een einde maken aan het mandaat van de gerechtelijk bewindvoerder of zijn bevoegdheden wijzigen.

Nr. 66 VAN DE REGERING

Artikel 3ter (nieuw)

Een artikel 3ter invoegen, luidende:

«Art. 3ter. — In artikel 31, 5°, van het Strafwetboek, vervangen bij de wet van 29 april 2001, worden de woorden «, gerechtelijk bewindvoerder over de goederen van een vermoedelijk afwezige » ingevoegd tussen de woorden «gerechtelijk raadsman » en de woorden «of voorlopig bewindvoerder».

JUSTIFICATION

Cet amendement prévoit que les arrêts condamnant à la réclusion ou à la détention à perpétuité ou à la réclusion pour un terme de dix à quinze ans ou un terme supérieur prononceront contre les condamnés l'interdiction à perpétuité du droit d'être appelé à la fonction d'administrateur judiciaire des biens d'un présumé absent.

N° 67 DU GOUVERNEMENT

Art. 3^{quater} (nouveau)**Insérer un article 3^{quater}, rédigé comme suit:**

«Art. 3^{quater}. — 1° L'article 3 du Code des droits de succession est abrogé.

2° L'article 40, alinéa 2, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«En cas de déclaration judiciaire de décès, le délai commence à courir dès que le jugement est passé en force de chose jugée.»

JUSTIFICATION

L'article 121, proposé, du Code civil (amendement du gouvernement) prévoit qu'à dater de sa transcription, le jugement déclaratif d'absence produit tous les effets du décès. Cette transcription donnera donc lieu à la perception de droits de succession selon les règles générales. Les articles 3 et 40, alinéa 2, du Code des droits de succession sont par conséquent superflus.

L'article 134, proposé, du même Code (amendement du gouvernement) prévoit que le jugement constatant le décès doit fixer la date de celui-ci, en tenant compte des circonstances de l'espèce.

Cette date du décès précédera souvent de plus de 5, 6 ou 7 mois la date du jugement. Cela pose des problèmes au niveau de la déclaration de succession. Conformément à l'article 40 du Code des droits de succession, ce délai de 5, 6 ou 7 mois commence à courir après la date du décès. Ainsi, en cas de déclaration judiciaire de décès, il faudra presque toujours constater que la déclaration est intervenue tardivement, ce qui donne donc éventuellement lieu à une amende ou à des intérêts.

Une circulaire du 18 janvier 1954, qui concerne la loi du 20 août 1948 relative aux personnes décédées pendant la Deuxième Guerre mondiale, énonçait que l'ignorance des héritiers quant au décès ne cessait qu'à la transcription du jugement dans les registres de l'état civil. Le présent amendement prévoit une solution similaire en remplaçant l'article

VERANTWOORDING

Dit amendement voorziet erin dat bij arresten van veroordeling tot levenslange opsluiting of levenslange hechtenis of tot opsluiting voor een termijn van tien tot vijftien jaar of een langere termijn tegen de veroordeelden levenslange ontzetting wordt uitgesproken van het recht om geroepen te worden tot het ambt van gerechtelijk bewindvoerder over de goederen van een vermoedelijk afwezige.

Nr. 67 VAN DE REGERING

Art. 3^{quater} (nieuw)**Een artikel 3^{quater} invoegen, luidende:**

«Art. 3^{quater}. — 1° Artikel 3 van het Wetboek der Successierechten wordt opgeheven.

2° Artikel 40, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«In geval van gerechtelijke verklaring van overlijden, begint de termijn te lopen, van zodra het vonnis in kracht van gewijsde gaat.»

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 121 van het Burgerlijk Wetboek (amendement van de regering) stelt dat het vonnis houdende verklaring van afwezigheid vanaf de overschrijving alle gevolgen van overlijden heeft. Deze overschrijving zal dus aanleiding geven tot het heffen van successierechten volgens de algemene regels. Artikelen 3 en 40, tweede lid, van het Wetboek der Successierechten worden dan overbodig.

Het voorgestelde artikel 134 van hetzelfde Wetboek (amendement van de regering) bepaalt dat het vonnis houdende gerechtelijke verklaring van overlijden de dag van overlijden moet bepalen, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak.

Deze datum van overlijden zal vaak méér dan 5, 6, of 7 maanden voor de datum van het vonnis liggen. Dit geeft problemen inzake de aangifte van nalatenschap. Overeenkomstig artikel 40 van het Wetboek der Successierechten begint een termijn van 5-6-7 maanden na de datum van overlijden. Men zal bij een gerechtelijke verklaring van overlijden dus bijna altijd moeten vaststellen dat de aangifte laattijdig is gebeurd, en dus eventueel aanleiding geeft tot een boete of interesten.

Een circulaire van 18 januari 1954 op de wet van 20 augustus 1948 inzake de vermisten uit Wereldoorlog II, stelde dat de onwetendheid van de erfgenamen omtrent het overlijden slechts was opgehouden bij de overschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand. Dit amendement voorziet in een gelijkaardige oplossing door artikel 40,

40, alinéa 2, du Code des droits de succession. Le délai commence à courir dès que le jugement constatant le décès acquiert force de chose jugée.

N° 68 DU GOUVERNEMENT

Art. 3quinquies (nouveau)

Insérer un article 3quinquies, rédigé comme suit:

«Art. 3quinquies. — A l'article 41, alinéa 1er, du Code de droit international privé, les mots «par le droit de l'État dont la personne avait la nationalité lors de sa disparition.» sont remplacés par les mots «par le droit de l'État dont la personne avait la nationalité lors de sa disparition ou, lorsque ce droit ne connaît pas une telle institution, par le droit de l'État sur le territoire duquel la personne résidait habituellement lors de sa disparition.»».

JUSTIFICATION

L'article 41 du Code de droit international privé est amendé afin de tenir compte de l'hypothèse où le droit national de la personne disparue ne connaît pas l'institution de l'absence.

N° 69 DU GOUVERNEMENT

Art. 4

Insérer les mots «ont disparu ou» entre les mots «en vigueur,» et les mots «ont cessé».

JUSTIFICATION

L'article 4 de la proposition de loi est modifié afin de tenir compte également du chapitre relatif à la déclaration judiciaire de décès.

tweede lid, van het Wetboek der Successierechten te vervangen. De termijn gaat in van zodra het vonnis houdende gerechtelijke verklaring van overlijden kracht van gewijsde heeft.

Nr. 68 VAN DE REGERING

Art. 3quinquies (nieuw)

Een artikel 3quinquies invoegen, luidende:

«Art. — 3quinquies. In artikel 41, eerste lid, van het Wetboek van internationaal privaatrecht worden de woorden «door het recht van de Staat waarvan de persoon bij zijn verdwijning de nationaliteit had.» vervangen door de woorden «door het recht van de Staat waarvan de persoon bij zijn verdwijning de nationaliteit had, of als het recht een dergelijk instituut niet kent, door het recht van de Staat op wiens grondgebied de persoon bij zijn verdwijning zijn gewone verblijfplaats had.»».

VERANTWOORDING

Artikel 41 van het Wetboek van internationaal privaatrecht wordt geamendeerd teneinde rekening te houden met de hypothese dat het nationaal recht van de verdwenen persoon het instituut afwezigheid niet kent.

Nr. 69 VAN DE REGERING

Art. 4

In het voorgestelde artikel 4 de woorden «verdwenen zijn of» invoegen tussen de woorden «haar inwerkingtreding,» en de woorden «niet meer».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 4 is gewijzigd om rekening te houden met het hoofdstuk dat betrekking heeft op de gerechtelijke verklaring van overlijden.

N° 70 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 112 proposé par la disposition suivante:

«Art. 112. — § 1er. Lorsqu'une personne a cessé de paraître au lieu de son domicile ou de sa résidence sans que l'on ait eu de nouvelles et qu'il en découle une incertitude quant à la vie ou à la mort de cette personne, le tribunal de première instance peut, à la demande de toute personne intéressée ou du procureur du Roi, constater la présomption d'absence.

La demande est formée par requête au tribunal de première instance du dernier domicile en Belgique de la personne présumée absente. Si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, elle est adressée au tribunal de première instance de Bruxelles.

§ 2. Une copie certifiée conforme de la décision constatant la présomption d'absence est notifiée par le greffier au juge de paix du dernier domicile en Belgique de la personne présumée absente, ou, si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, au juge de paix du 1er canton de Bruxelles. Le juge de paix compétent territorialement procède conformément à l'article 113.

§ 3. Le ministère public est chargé de veiller aux intérêts des personnes présumées absentes. Il est entendu sur toutes les demandes qui les concernent.»

JUSTIFICATION

Dans son avis rendu le 23 mai 2005 sur la proposition de loi, le Conseil d'État relève que «la caractéristique essentielle de l'absence est l'incertitude dans laquelle l'on se trouve sur la vie ou la mort d'une personne». Ce critère est donc expressément repris par le présent amendement.

L'article 112 proposé n'indique pas quel tribunal de première instance est territorialement compétent. Il devrait s'agir de celui du dernier domicile de la personne absente, et si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, celui de Bruxelles.

Il y a lieu de noter que le tribunal est saisi par requête unilatérale en application de l'article 1226 du Code judiciaire.

Le tribunal compétent pour constater la présomption d'absence est donc le tribunal de première instance, cette matière concernant l'état des personnes (art. 569, alinéa 1er, 1°, du Code judiciaire). A l'instar de l'article 488bis du Code civil (administration provisoire des biens d'un incapable majeur),

Nr. 70 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 112 vervangen als volgt:

«Art. 112. — § 1. Wanneer een persoon niet meer verschijnt in zijn woon- of verblijfplaats en men van hem geen nieuws heeft ontvangen en daaruit onzekerheid voortvloeit over het leven of de dood van die persoon, kan de rechtbank van eerste aanleg, op vordering van iedere belanghebbende of van de procureur des Konings, het vermoeden van afwezigheid vaststellen.

De vordering wordt bij verzoekschrift ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg van de laatste woonplaats in België van de vermoedelijk afwezige. Heeft deze nooit een woonplaats in België gehad, dan wordt zij gericht aan de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

§ 2. De griffier geeft door een eensluidend verklaard afschrift van de beslissing houdende vaststelling van het vermoeden van afwezigheid kennis aan de vrederechter van de laatste woonplaats in België van de vermoedelijk afwezige of, indien deze nooit een woonplaats in België heeft gehad, van de vrederechter van het eerste kanton te Brussel. De territoriaal bevoegde vrederechter handelt overeenkomstig artikel 113.

§ 3. Het openbaar ministerie is ermede belast te waken over de belangen van de vermoedelijk afwezigen. Het wordt gehoord over alle rechtsvorderingen die hen aangaan.»

VERANTWOORDING

De Raad van State wijst in zijn advies van 23 mei 2005 over het wetsvoorstel erop dat «wat vooral kenmerkend is voor afwezigheid de onzekerheid is of een persoon al dan niet nog in leven is». Dit criterium is dan ook uitdrukkelijk overgenomen in dit amendement.

In het voorgestelde artikel 112 wordt niet aangegeven welke rechtbank van eerste aanleg territoriaal gezien bevoegd is. Het moet gaan om de rechtbank van de laatste woonplaats van de afwezige en zo deze nooit een woonplaats in België heeft gehad, die te Brussel.

Er moet worden opgemerkt dat de zaak bij de rechtbank aanhangig wordt gemaakt bij eenzijdig verzoekschrift overeenkomstig artikel 1226 van het Gerechtelijk Wetboek.

De rechtbank die bevoegd is om het vermoeden van afwezigheid vast te stellen is derhalve de rechtbank van eerste aanleg. Deze aangelegenheid betreft immers de staat van de personen (art. 569, eerste lid, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek). Net als bij artikel 488bis van het Burgerlijk Wetboek

le tribunal qui a semblé le plus à même d'en assurer le suivi, est le juge de paix. L'amendement prévoit donc la transmission du dossier par le tribunal de première instance au juge de paix territorialement compétent. Ce mécanisme existe déjà actuellement, par exemple en matière de tutelle (art. 1236bis du Code judiciaire).

Enfin, le § 3 reprend l'article 115 proposé prévoyant que le ministère public veille aux intérêts du présumé absent et qu'il est entendu sur toutes les demandes le concernant.

N° 71 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 113 proposé par la disposition suivante:

«Art. 113. — § 1er. Lorsque le tribunal de première instance constate qu'il y a présomption d'absence et que la personne présumée absente n'a pas donné procuration à un mandataire général pour gérer ses biens, le juge de paix désigne par ordonnance motivée, un administrateur judiciaire en tenant compte de la nature et de la composition des biens à gérer. Le juge de paix choisit en qualité d'administrateur judiciaire, le conjoint du présumé absent, un de ses héritiers ou toute autre personne même étrangère à la famille.

L'ordonnance du juge de paix est notifiée par le greffier à l'administrateur sous pli judiciaire dans les trois jours du prononcé. L'administrateur judiciaire fait savoir par écrit dans les huit jours de sa désignation s'il accepte celle-ci.

A défaut de l'acceptation prévue à l'alinéa précédent, le juge de paix désigne d'office un autre administrateur judiciaire.

Après l'acceptation par l'administrateur judiciaire, une copie de l'ordonnance le désignant est transmise au procureur du Roi.

§ 2. Par ordonnance motivée, le juge de paix peut à tout moment, soit d'office, soit à la demande de toute personne intéressée ainsi qu'à celle du procureur du Roi ou de l'administrateur judiciaire, mettre fin au mandat de ce dernier, modifier les pouvoirs qui lui ont été confiés, ou le remplacer.

(voorlopig bewind over de goederen van een onbekwame meerderjarige), leek de vrederechter het meest geschikt om het toezicht te organiseren. Derhalve wordt in het amendement bepaald dat de rechtbank van eerste aanleg het dossier overzendt aan de territoriaal bevoegde vrederechter. Dit mechanisme bestaat reeds, bijvoorbeeld met betrekking tot voogdij (art. 1236bis van het Gerechtelijk Wetboek).

Ten slotte wordt in § 3 het voorgestelde artikel 115 overgenomen. Daarin is bepaald dat het openbaar ministerie waakt over de belangen van de vermoedelijk afwezige en dat het wordt gehoord over alle rechtsvorderingen die hem aangaan.

Nr. 71 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 113 vervangen als volgt:

«Art. 113. — § 1. Wanneer de rechtbank van eerste aanleg vaststelt dat er een vermoeden van afwezigheid is en de vermoedelijk afwezige geen algemeen gevolmachtigde heeft aangewezen om zijn goederen te beheren, wijst de vrederechter bij gemotiveerde beschikking een gerechtelijk bewindvoerder aan met inachtneming van de aard en de samenstelling van de te beheren goederen. De vrederechter kiest als gerechtelijk bewindvoerder de echtgenoot van de vermoedelijk afwezige, een van zijn erfgenamen of enige andere persoon zelfs buiten de familie.

Binnen drie dagen na de uitspraak geeft de griffier bij gerechtsbrief kennis van de beschikking van de vrederechter aan de bewindvoerder. De gerechtelijk bewindvoerder laat binnen acht dagen na zijn aanwijzing schriftelijk weten of hij die aanvaardt.

Wordt de aanwijzing, bedoeld in het vorige lid, niet aanvaard, dan stelt de vrederechter ambtshalve een andere gerechtelijk bewindvoerder aan.

Na de aanvaarding door de gerechtelijk bewindvoerder wordt een afschrift van de beschikking van aanwijzing van de gerechtelijk bewindvoerder medegedeeld aan de procureur des Konings.

§ 2. De vrederechter kan te allen tijde, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van elke belanghebbende evenals van de procureur des Konings of de gerechtelijk bewindvoerder, bij een gemotiveerde beschikking, een einde maken aan het mandaat van deze laatste, de bevoegdheden wijzigen die hem werden opgedragen of hem vervangen.

Les actions visées par le présent paragraphe, sont introduites par voie de requête unilatérale, et signées par le requérant ou son conseil. Le juge de paix peut en outre entendre toute personne qu'il estime apte à le renseigner. L'administrateur judiciaire est entendu ou convoqué dans tous les cas.

§ 3. Toute décision portant désignation d'un administrateur judiciaire ou modifiant ses pouvoirs est, à la diligence du greffier, publiée par extrait au Moniteur belge et dans deux quotidiens édités dans l'arrondissement judiciaire du dernier domicile en Belgique de l'absent ou, si celui-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, de l'arrondissement judiciaire de Bruxelles.».

JUSTIFICATION

L'expression «administrateur provisoire» est identique à celle utilisée par l'article 488*bis* du Code civil en ce qui concerne la gestion des biens d'un majeur incapable de gérer ses biens, que l'on désigne bien souvent sous l'expression «personne mise sous administration provisoire». Il semble dès lors préférable, pour éviter les confusions, d'utiliser les termes d' «administrateur judiciaire» en ce qui concerne le présumé absent.

Par ailleurs, pour suivre l'avis du Conseil d'État rendu le 23 mai 2005, l'amendement précise que la désignation d'un administrateur ne peut avoir lieu que si le présumé absent n'a pas donné procuration à un mandataire général, cette limite ne s'appliquant pas s'il s'agit d'un mandataire spécial.

Le présent amendement prévoit l'hypothèse du refus de son mandat par l'administrateur judiciaire.

Enfin, à l'instar de ce que prévoit l'article 488*bis* du Code civil en matière d'administration provisoire des incapables majeurs, est envisagée la possibilité de remplacer l'administrateur ou de modifier ses pouvoirs.

N° 72 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

«Remplacer l'article 114 proposé par la disposition suivante:

«Art. 114. — § 1er. Un mois au plus après avoir accepté sa désignation, l'administrateur judiciaire rédige un rapport concernant la situation patrimoniale du présumé absent et le transmet au juge de paix.

De vorderingen vermeld in deze paragraaf worden bij eenzijdig verzoekschrift ingediend en worden door de verzoeker of zijn advocaat ondertekend. De vrederechter kan verder eenieder horen die hij geschikt acht om hem in te lichten. De gerechtelijk bewindvoerder wordt in alle gevallen gehoord of opgeroepen.

§ 3. Elke beslissing tot aanwijzing van een gerechtelijk bewindvoerder of tot wijziging van zijn bevoegdheden, wordt, door toedoen van de griffier, bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en in twee dagbladen uitgegeven in het gerechtelijk arrondissement van de laatste woonplaats van de afwezige in België of, als deze nooit woonplaats had in België, van het gerechtelijk arrondissement Brussel.».

VERANTWOORDING

De term «voorlopige bewindvoerder» wordt ook gebruikt in artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het beheer van de goederen van een meerderjarige die onbekwaam is om zijn goederen te beheren en naar wie vaak wordt verwezen met de term «onder voorlopig bewind geplaatste persoon». Om verwarring te voorkomen, lijkt het derhalve beter in verband met de vermoedelijk afwezige de term «gerechtelijk bewindvoerder» te gebruiken.

In navolging van het advies van de Raad van State van 23 mei 2005 wordt in het amendement overigens bepaald dat de aanwijzing van een bewindvoerder enkel kan als de vermoedelijk afwezige geen algemeen gevolmachtigde heeft aangewezen. Betreft het een bijzonder gevolmachtigde, dan geldt deze beperking niet.

Dit amendement regelt de weigering van het mandaat door de gerechtelijk bewindvoerder.

Net als in artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek inzake het voorlopig bewind over onbekwame meerderjarigen, wordt ten slotte voorzien in de mogelijkheid de bewindvoerder te vervangen of zijn bevoegdheden te wijzigen.

Nr. 72 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 114 vervangen als volgt:

«Art. 114. — § 1. Uiterlijk één maand na de aanvaarding van zijn aanwijzing stelt de gerechtelijk bewindvoerder een verslag op met betrekking tot de vermogens-toestand van de vermoedelijk afwezige en zendt dit over aan de vrederechter.

L'administrateur judiciaire rend compte chaque année de sa gestion au juge de paix en présentant un rapport écrit comprenant au moins les éléments ci-après:

- 1. les nom, prénom et domicile ou résidence de l'administrateur judiciaire;*
- 2. les nom, prénom et dernier domicile connu du présumé absent;*
- 3. un récapitulatif des recettes et des dépenses pour la période écoulée et un résumé de l'état du patrimoine géré au début et à la fin de cette période.*

S'il l'estime nécessaire, le juge de paix peut exiger de l'administrateur judiciaire des garanties, soit au moment de sa désignation, soit en cours d'exercice de son mandat.

§ 2. Les rapports écrits rédigés en application du § 1er, sont conservés au greffe de la justice de paix, dans un dossier établi au nom de la personne présumée absente.

Le dossier contient également:

- 1. une copie du jugement du tribunal de première instance constatant la présomption d'absence;*
- 2. une copie de l'ordonnance portant désignation d'un administrateur judiciaire;*
- 3. une copie de toutes les ordonnances prises en application du présent chapitre;*
- 4. la correspondance du juge de paix concernant l'administration judiciaire.*

Un inventaire des pièces reprenant la date de leur dépôt est joint au dossier.

§ 3. Par décision motivée, le juge de paix peut allouer à l'administrateur judiciaire, après la remise par celui-ci du rapport visé au § 1er, une rémunération dont le montant ne peut dépasser trois pour cent des revenus des biens du présumé absent, majorée du montant des frais exposés, dûment contrôlés par le juge de paix.

De gerechtelijk bewindvoerder geeft jaarlijks reken-schap van zijn beheer aan de vrederechter door voorleg-ging van een schriftelijk verslag dat minstens de vol-gende gegevens vermeldt:

- 1. de naam, de voornaam en de woon- of verblijf-plaats van de gerechtelijk bewindvoerder;*
- 2. de naam, de voornaam en de laatste bekende woonplaats van de vermoedelijk afwezige;*
- 3. een overzicht van de inkomsten en uitgaven tij-dens de voorbije periode en een overzicht van de stand van het beheerde vermogen bij de aanvang en op het einde van deze periode.*

Indien hij zulks nodig acht, kan de vrederechter van de gerechtelijk bewindvoerder waarborgen eisen, hetzij bij zijn aanwijzing, hetzij gedurende de uitoefening van zijn mandaat.

§ 2. De schriftelijke verslagen opgemaakt met toe-passing van § 1, worden op de griffie van het vrede-gerecht bewaard in een dossier op naam van de ver-moedelijk afwezige.

Het dossier omvat eveneens:

- 1. een afschrift van het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg tot vaststelling van het vermoeden van afwezigheid;*
- 2. een afschrift van de beschikking tot aanstelling van een gerechtelijk bewindvoerder;*
- 3. een afschrift van alle beschikkingen getroffen met toepassing van dit hoofdstuk;*
- 4. de door de vrederechter gevoerde briefwisseling met betrekking tot het gerechtelijk bewind.*

Aan het dossier wordt een inventaris van de stukken met vermelding van de datum van neerlegging van de stukken toegevoegd.

§ 3. De vrederechter kan aan de gerechtelijk bewind-voerder, bij een gemotiveerde beslissing, na de over-legging door deze van het verslag bedoeld in § 1, een bezoldiging toekennen waarvan het bedrag niet hoger mag zijn dan drie procent van de inkomsten van de goe-deren van de vermoedelijk afwezige. Naast de bezoldiging worden de gemaakte kosten vergoed, na

Il peut néanmoins, sur présentation d'états motivés, lui allouer une rémunération en fonction des devoirs exceptionnels accomplis.

L'administrateur judiciaire ne peut recevoir, en dehors des rémunérations visées à l'alinéa 1er, aucune rétribution ni aucun avantage, de quelque nature ou de qui que ce soit, en rapport avec l'exercice du mandat d'administrateur judiciaire.»

JUSTIFICATION

La proposition de loi est muette quant aux obligations de l'administrateur. Le présent amendement introduit un article 114 nouveau qui prévoit l'établissement par l'administrateur judiciaire d'un rapport sur la composition du patrimoine du présumé absent, et l'obligation de rendre des comptes chaque année. Est également prévue la possibilité pour le juge de paix d'allouer à l'administrateur une rémunération. Sur toutes ces questions, l'article proposé s'inspire mutatis mutandis des dispositions relatives à l'administration provisoire des biens d'un majeur incapable (art. 488bis du Code civil).

N° 73 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 115 proposé par la disposition suivante:

«Art. 115. — § 1er. *L'administrateur judiciaire a pour mission de gérer les biens du présumé absent en bon père de famille. Il peut se faire assister dans sa gestion par une ou plusieurs personnes agissant sous sa responsabilité.*

§ 2. *L'administrateur judiciaire ne peut agir que moyennant une autorisation spéciale du juge de paix lorsque ses intérêts sont en opposition avec ceux du présumé absent. Cette autorisation est accordée par ordonnance motivée, sur requête de l'administrateur judiciaire. Les articles 1026 à 1034 du Code judiciaire sont applicables.*

§ 3. *En l'absence d'indication dans l'ordonnance visée à l'article 113, l'administrateur judiciaire représente la personne présumée absente dans tous les actes juridiques et toutes les procédures, tant en demandant qu'en défendant, sauf si le conjoint du présumé absent est autorisé à agir seul conformément à l'article 220, § 2, ou à l'article 1420.*

door de vrederechter behoorlijk te zijn nagezien. Hij kan hem nochtans, na overlegging van met redenen omklede staten, een bezoldiging toekennen in verhouding tot de vervulde buitengewone ambtsverrichtingen.

Het is de gerechtelijk bewindvoerder verboden, buiten de in het eerste lid vermelde bezoldigingen, enige bezoldiging of voordeel, van welke aard ook of van wie ook, te ontvangen met betrekking tot het uitoefenen van het mandaat van gerechtelijk bewindvoerder.»

VERANTWOORDING

In het wetsvoorstel wordt niets gezegd over de verplichtingen van de bewindvoerder. Dit amendement voorziet in een nieuw artikel 114 waarin is bepaald dat de gerechtelijk bewindvoerder een verslag opstelt over de samenstelling van het vermogen van de vermoedelijk afwezige en jaarlijks rekening moet geven. Voorts kan de vrederechter de bewindvoerder een bezoldiging toekennen. Voor al deze aangelegenheden is het voorgestelde artikel mutatis mutandis ontleend aan de bepalingen betreffende het voorlopig bewind over de goederen van een onbekwame meerderjarige (art. 488bis van het Burgerlijk Wetboek).

Nr. 73 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 115 vervangen als volgt:

«Art. 115. — § 1. *De gerechtelijk bewindvoerder heeft tot taak de goederen van de vermoedelijk afwezige als een goede huisvader te beheren. Hij kan zich in zijn beheer laten bijstaan door een of meer personen die onder zijn verantwoordelijkheid optreden.*

§ 2. *Wanneer de belangen van de gerechtelijk bewindvoerder in strijd zijn met die van de vermoedelijk afwezige, kan hij slechts optreden krachtens een bijzondere machtiging van de vrederechter. Deze machtiging wordt verleend bij gemotiveerde beschikking op verzoek van de gerechtelijk bewindvoerder. De artikelen 1026 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing.*

§ 3. *Bij gebreke van aanwijzingen in de in artikel 113 bedoelde beschikking, vertegenwoordigt de gerechtelijk bewindvoerder de vermoedelijk afwezige in alle rechtshandelingen en procedures als eiser of als verweerder, behalve wanneer de echtgenoot van de vermoedelijk afwezige is gemachtigd om alleen te handelen overeenkomstig artikel 220, § 2, of artikel 1420.*

L'administrateur judiciaire ne peut agir que moyennant une autorisation spéciale du juge de paix pour:

a) *représenter la personne présumée absente en justice comme demandeur dans les procédures et actes autres que ceux:*

– *prévus aux articles 1187, alinéa 2, 1193bis, et 1225 du Code judiciaire;*

- *relatifs aux contrats locatifs;*
- *relatifs à l'occupation sans titre ni droit;*
- *relatifs à la législation sociale en faveur de la personne présumée absente;*
- *relatifs à la constitution de partie civile;*

b) *aliéner les biens meubles et immeubles du présumé absent;*

c) *emprunter et consentir hypothèque ainsi que permettre la radiation d'une inscription hypothécaire, avec ou sans quittance, et la transcription d'une ordonnance de saisie-exécution sans paiement;*

d) *acquiescer à une demande relative à des droits immobiliers;*

e) *renoncer à une succession ou à un legs universel ou à titre universel ou l'accepter, ce qui ne pourra se faire que sous bénéfice d'inventaire;*

f) *accepter une donation ou un legs à titre particulier;*

g) *conclure un bail à ferme ou un bail commercial, ainsi que renouveler un bail commercial et conclure un bail d'une durée de plus de neuf ans;*

h) *transiger ou conclure une convention d'arbitrage;*

i) *acheter un bien immeuble.*

Le juge de paix est saisi par simple requête. Il s'en-toure de tous les renseignements utiles; il peut recueillir l'avis de toute personne qu'il estime apte à le renseigner, sans préjudice des articles 1186 et 1193bis du Code judiciaire, en matière de vente d'immeubles.

Les articles 1026 à 1034 du Code judiciaire sont applicables.

De gerechtelijk bewindvoerder kan slechts krachtens een bijzondere machtiging van de vrederechter:

a) *de vermoedelijke afwezige in rechte vertegenwoordigen als eiser bij de andere rechtsplegingen en handelingen dan die:*

- *bedoeld in de artikelen 1187, tweede lid, 1193bis en 1225 van het Gerechtelijk Wetboek;*
- *met betrekking tot huurcontracten;*
- *met betrekking tot bewoning zonder akte of bewijs;*
- *met betrekking tot sociale wetgeving ten gunste van de vermoedelijke afwezige;*
- *met betrekking tot de burgerlijke partijstelling;*

b) *de roerende en onroerende goederen van de vermoedelijk afwezige vervreemden;*

c) *leningen aangaan en hypotheeken toestaan alsook toestemming geven tot het doorhalen van een hypothe-caire inschrijving, met of zonder kwijting, en van de overschrijving van een bevel tot uitvoerend beslag zonder betaling;*

d) *berusten in een vordering betreffende onroerende rechten;*

e) *een nalatenschap, een algemeen legaat of een legaat onder algemene titel verwerpen of aanvaarden, wat slechts onder voorrecht van boedelbeschrijving kan geschieden;*

f) *een schenking of een legaat onder bijzondere titel aanvaarden;*

g) *een pachtovereenkomst of een handelshuur-overeenkomst sluiten alsook een handelshuur-overeenkomst hernieuwen en een huurovereenkomst voor een duur van meer dan negen jaar sluiten;*

h) *een dading aangaan of een arbitrageovereenkomst sluiten;*

i) *een onroerend goed aankopen.*

De vrederechter wordt geadieerd bij eenvoudig verzoekschrift. Hij wint alle dienstige inlichtingen in; hij kan de mening vragen van eenieder die hij geschikt acht om hem in te lichten, onverminderd de artikelen 1186 en 1193bis van het Gerechtelijk Wetboek, inzake verkopen-gen van onroerende goederen.

De artikelen 1026 tot 1034 van het Gerechtelijk Wet-boek zijn van toepassing.

Le commerce de la personne présumée absente est continué par son administrateur judiciaire, si le juge de paix l'estime utile et aux conditions qu'il détermine. La direction peut en être confiée à un administrateur spécial sous la surveillance de l'administrateur judiciaire. L'administrateur spécial est désigné par le tribunal de commerce à la demande du juge de paix.

Les souvenirs et autres objets de caractère personnel du présumé absent ne sont pas aliénés, sauf en cas de nécessité absolue.

§ 4. Sans préjudice du régime matrimonial existant entre la personne présumée absente et l'administrateur judiciaire, les fonds et les biens du présumé absent sont entièrement et nettement séparés du patrimoine personnel de l'administrateur. Les avoirs bancaires du présumé absent sont inscrits à son nom propre.»

JUSTIFICATION

L'article 114 de la proposition de loi s'inspire de l'article 31 de la loi du 18 juin 1850 sur le régime des aliénés, remplacée par la loi du 18 juillet 1991. L'amendement vise à remplacer l'article 114 proposé par une disposition reprise à l'article 115, qui s'inspire plutôt de la loi du 18 juillet 1991 (art. 488bis du Code civil).

Il reprend en outre une liste plus complète des actes qui requièrent l'autorisation spéciale du juge de paix à l'instar des règles applicables en matière d'administration provisoire. De même, une telle autorisation est également prévue lorsque les intérêts de l'administrateur sont opposés à ceux de la personne présumée absente.

Il y a lieu de noter que le juge est saisi par requête unilatérale conformément aux articles 1026 à 1034 du Code judiciaire.

Enfin, le présent amendement fait prévaloir les règles du régime matrimonial sur les dispositions en matière d'absence, à l'instar du droit français (art. 121, alinéa 2, du Code civil français). Le Conseil d'État avait en effet relevé d'une part, la contradiction entre l'article 114 de la proposition de loi et l'article 220, § 2, du Code civil, et d'autre part, la nécessité d'exprimer de manière plus explicite la priorité donnée à l'article 1420 sur le régime de l'absence.

Indien de vrederechter dat nuttig acht, wordt de handelszaak van de vermoedelijk afwezige voortgezet door zijn gerechtelijk bewindvoerder onder de door de vrederechter vastgestelde voorwaarden. Het bestuur ervan kan worden opgedragen aan een bijzondere bewindvoerder onder het toezicht van de gerechtelijk bewindvoerder. De bijzondere bewindvoerder wordt aangewezen door de rechtbank van koophandel op verzoek van de vrederechter.

Souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen van de vermoedelijk afwezige worden niet vervreemd, tenzij dit strikt noodzakelijk is.

§ 4. Onverminderd het bestaande huwelijksvermogensstelsel tussen de vermoedelijk afwezige en de gerechtelijk bewindvoerder, worden de gelden en de goederen van de vermoedelijk afwezige volledig en duidelijk afgescheiden van het persoonlijk vermogen van de bewindvoerder. De banktegoeden van de vermoedelijk afwezige worden op zijn naam ingeschreven.»

VERANTWOORDING

Artikel 114 van het wetsvoorstel is ontleend aan artikel 31 van de wet van 18 juni 1850 op de behandeling van de krankzinnigen, vervangen bij de wet van 18 juli 1991. Het amendement strekt ertoe het voorgestelde artikel 114 te vervangen door een bepaling opgenomen in artikel 115, die veeleer op de wet van 18 juli 1991 is gegrond (art. 488bis van het Burgerlijk Wetboek).

Bovendien wordt voorzien in een meer volledige lijst van de handelingen waarvoor bijzondere machtiging van de vrederechter is vereist, naar analogie van de regels die gelden voor het voorlopig bewind. Van een dergelijke machtiging is tevens sprake wanneer de belangen van de bewindvoerder in strijd zijn met die van de vermoedelijk afwezige.

Er moet worden opgemerkt dat de zaak bij de rechter ahangig wordt gemaakt bij eenzijdig verzoekschrift overeenkomstig de artikelen 1026 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek.

Ten slotte krijgen de regels van het huwelijksstelsel krachtens dit amendement voorrang op de bepalingen inzake afwezigheid, naar analogie van het Franse recht (art. 121, tweede lid, van het Franse Burgerlijk Wetboek). De Raad van State had immers gewezen op de tegenstrijdigheid tussen artikel 114 van het wetsvoorstel en artikel 220, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, alsmede op de noodzaak de voorrang gegeven aan artikel 1420 boven het stelsel van afwezigheid op uitdrukkelijker wijze te vermelden.

N° 74 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 116 proposé par la disposition suivante:

«Art. 116. — Si le présumé absent est appelé à un partage ou à une succession, il est représenté par l'administrateur judiciaire désigné conformément à l'article 113.

S'il n'y a pas d'administrateur désigné, le juge peut désigner un notaire pour le représenter.

Tout partage dans lequel est intéressé un présumé absent est fait conformément à l'article 1225 du Code judiciaire.»

JUSTIFICATION

L'article 116 proposé autorise le juge à nommer, à défaut d'administrateur judiciaire, un notaire pour représenter le présumé absent appelé à un partage ou à une succession.

L'hypothèse de la disparition d'une personne sans que le tribunal de première instance n'ait constaté la présomption d'absence est tout à fait envisageable. Dans ce cas, il faut que cette personne puisse être représentée. Cette hypothèse est d'ailleurs également envisagée par l'article 118 proposé qui prévoit que l'absence peut être déclarée vingt ans (voir toutefois l'amendement du gouvernement à l'article 118, visant à réduire ce délai à dix ans) depuis les dernières nouvelles reçues de l'absent, à défaut de constatation judiciaire de la présomption d'absence.

Le Conseil d'État relève dans son avis que l'article 1206 du Code judiciaire ne concerne que les mineurs. Il y a donc lieu de viser l'article 1225 du Code judiciaire qui déclare applicables au présumé absent «les dispositions du présent chapitre relatives aux partages auxquels les mineurs sont intéressés».

N° 75 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 117 proposé par la disposition suivante:

«Art. 117. — § 1er. Si le présumé absent reparaît ou donne de ses nouvelles durant la période de présomption d'absence, le juge de paix met fin par ordonnance

NR. 74 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 116 vervangen als volgt:

«Art. 116. — *Is de vermoedelijk afwezige betrokken bij een verdeling of een erfenis, dan wordt hij vertegenwoordigd door de gerechtelijk bewindvoerder aangewezen overeenkomstig artikel 113.*

Is er geen bewindvoerder aangewezen, dan kan de rechter een notaris aanwijzen om de afwezige te vertegenwoordigen.

Iedere verdeling waarbij de vermoedelijk afwezige betrokken is, geschiedt overeenkomstig artikel 1225 van het Gerechtelijk Wetboek.»

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 116 machtigt de rechter een notaris aan te stellen om de bij een verdeling of een erfenis betrokken vermoedelijk afwezige te vertegenwoordigen wanneer er geen gerechtelijk bewindvoerder is.

De hypothese van de verdwijning van een persoon zonder dat de rechtbank van eerste aanleg het vermoeden van afwezigheid heeft vastgesteld, is volledig denkbaar. In dat geval moet de persoon kunnen worden vertegenwoordigd. Deze hypothese is overigens eveneens beoogd in het voorgestelde artikel 118 dat voorziet dat de afwezigheid kan worden verklaard twintig jaar (zie evenwel het amendement van de Regering op artikel 118 om deze termijn te herleiden tot tien jaar) sinds de laatste tijding gegeven door de afwezige, bij gebrek aan een gerechtelijke vaststelling van het vermoeden van afwezigheid.

De Raad van State wijst in zijn advies erop dat artikel 1206 van het Gerechtelijk Wetboek alleen betrekking heeft op minderjarigen. Derhalve moet artikel 1225 van het Gerechtelijk Wetboek worden vermeld, waarbij «de bepalingen van dit hoofdstuk betreffende verdelingen waarbij minderjarigen belang hebben» van toepassing worden verklaard op de vermoedelijk afwezige.

NR. 75 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 117 vervangen als volgt:

«Art. 117. — § 1. *Indien de vermoedelijk afwezige terugkeert of indien men van hem nieuws ontvangt tijdens de periode van de vermoedelijke afwezigheid,*

motivée, soit d'office, soit à la demande du présumé absent, du procureur du Roi ou de toute personne intéressée, au mandat de l'administrateur judiciaire.

Le présumé absent recouvre les biens gérés ou acquis pour son compte durant la période de présomption d'absence. Les actes régulièrement accomplis par l'administrateur judiciaire ou par le notaire visé à l'article 116, alinéa 2, lui sont opposables, sauf dans le cas où ils auraient été accomplis en fraude.

§ 2. Si le présumé absent est déclaré absent, s'il est décédé ou si son décès est déclaré judiciairement, le juge de paix met fin par ordonnance motivée, soit d'office, soit à la demande du procureur du Roi ou de toute personne intéressée, au mandat de l'administrateur judiciaire.

§ 3. L'administrateur judiciaire dépose dans les trente jours de l'ordonnance mettant fin à son mandat, son rapport final au greffe de la justice de paix. Le rapport final est joint au dossier visé à l'article 114, § 2.

Le présent paragraphe s'applique sans préjudice des articles 1358 à 1369 du Code judiciaire.»

JUSTIFICATION

L'article 117 proposé prévoit l'hypothèse de la réapparition du présumé absent.

Suite à l'avis du Conseil d'État rendu le 23 mai 2005, l'amendement ajoute à l'alinéa 2 du § 1er, les actes régulièrement accomplis par le notaire visé à l'article 116, alinéa 2. Il précise en outre les règles en matière de reddition des comptes, et prévoit l'obligation pour l'administrateur judiciaire d'établir un rapport final de sa gestion.

Enfin, il prévoit également que le juge de paix met fin au mandat de l'administrateur judiciaire en cas d'absence déclarée ou de décès du présumé absent.

maakt de vrederechter bij een gemotiveerde beschikking een einde aan het mandaat van de gerechtelijk bewindvoerder, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de vermoedelijk afwezige, van de procureur des Konings of van iedere belanghebbende.

De vermoedelijk afwezige krijgt de goederen terug die tijdens de periode van de vermoedelijke afwezigheid voor zijn rekening werden beheerd of verworven. De handelingen die de gerechtelijk bewindvoerder of de notaris bedoeld in artikel 116, tweede lid, op regelmatige wijze heeft verricht, kunnen hem worden tegen-gevoerd, behalve wanneer daarbij bedrog is gepleegd.

§ 2. Indien de vermoedelijk afwezige afwezig wordt verklaard, indien hij overleden is of indien hij gerechtelijk overleden wordt verklaard, maakt de vrederechter bij een gemotiveerde beschikking een einde aan het mandaat van de gerechtelijk bewindvoerder, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de procureur des Konings of van iedere belanghebbende.

§ 3. De gerechtelijk bewindvoerder dient binnen dertig dagen na de beschikking waarmee een einde wordt gemaakt aan zijn mandaat, zijn eindverslag in ter griffie van het vrederecht. Het eindverslag wordt bij het dossier bedoeld in artikel 114, § 2, gevoegd.

Deze paragraaf geldt onverminderd de artikelen 1358 tot 1369 van het Gerechtelijk Wetboek.»

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 117 regelt de terugkeer van de vermoedelijk afwezige.

Als gevolg van het advies van de Raad van State van 23 mei 2005, worden krachtens het amendement de door de in artikel 116, tweede lid, bedoelde notaris op regelmatige wijze verrichte handelingen toegevoegd in het tweede lid van § 1. Voorts worden de regels voor rekening en verantwoording vermeld en wordt gesteld dat de gerechtelijk bewindvoerder een eindverslag van zijn beheer moet opstellen.

Ten slotte wordt tevens bepaald dat de vrederechter een einde maakt aan het mandaat van de gerechtelijk bewindvoerder in geval van verklaring van afwezigheid of overlijden van de vermoedelijk afwezige.

N° 76 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 118 proposé par la disposition suivante:

«Art. 118. — § 1er. Lorsqu'il s'est écoulé cinq ans depuis le jugement qui a constaté la présomption d'absence, ou dix ans depuis les dernières nouvelles reçues de l'absent, l'absence peut être déclarée par le tribunal de première instance à la demande de toute personne intéressée ou du procureur du Roi.

La demande est formée par requête au tribunal de première instance du dernier domicile en Belgique de l'absent. Si celui-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, elle est adressée au tribunal de première instance de Bruxelles.

§ 2. Une copie certifiée conforme du jugement déclarant l'absence est, le cas échéant, notifiée par le greffier au juge de paix visé à l'article 112, § 2.»

JUSTIFICATION

L'article 118 proposé prévoit que l'absence ne peut être déclarée qu'à l'expiration d'un délai de dix ans après le jugement constatant la présomption d'absence, et de vingt ans après les dernières nouvelles à défaut de constatation judiciaire de la présomption d'absence.

Actuellement, l'article 115 du Code civil n'exige que quatre ans de disparition pour saisir le tribunal qui ordonne alors une enquête, et l'article 119 du Code civil prévoit que le jugement de déclaration d'absence ne sera rendu qu'un an après le jugement qui aura ordonné l'enquête.

Le Code civil suisse (art. 36) prévoit quant à lui que la déclaration d'absence peut être requise un an au moins après le danger de mort, ou cinq ans après les dernières nouvelles. Dans l'un et l'autre cas, il faut que, suite à la circonstance de sa disparition («danger de mort» ou «sans nouvelle»), la personne disparue soit «très probablement» décédée (art. 35).

Le Code civil des Pays-Bas (art. 413) prévoit un délai de cinq ans après le départ du disparu ou après les derniers signes de vie. Ce délai est réduit à 3 ans en cas de catastrophe naturelle et à un an en cas de naufrage.

Nr. 76 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 118 vervangen als volgt:

«Art. 118. — § 1. Wanneer er vijf jaar verlopen zijn sinds het vonnis waarbij het vermoeden van afwezigheid werd vastgesteld, of tien jaar sinds het laatste nieuws die men van de afwezige heeft ontvangen, kan de verklaring van afwezigheid worden uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg op verzoek van iedere belanghebbende of van de procureur des Konings.

De vordering wordt bij verzoekschrift ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg van de laatste woonplaats in België van de afwezige. Heeft deze nooit een woonplaats in België gehad, dan wordt zij gericht aan de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

§ 2. De griffier moet, in voorkomend geval, een eensluidend verklaard afschrift van het vonnis houdende verklaring van afwezigheid ter kennis brengen van de vrederechter bedoeld in artikel 112, § 2.»

VERANTWOORDING

Krachtens het voorgestelde artikel 118 kan de verklaring van afwezigheid pas worden uitgesproken na het verstrijken van een termijn van tien jaar na het vonnis tot vaststelling van het vermoeden van afwezigheid, en van twintig jaar na het laatste nieuws wanneer het vermoeden van afwezigheid niet gerechtelijk werd vastgesteld.

Thans is in artikel 115 van het Burgerlijk Wetboek slechts sprake van een verdwijning van vier jaar om zich tot de rechtbank te kunnen wenden, die dan een getuigenverhoor beveelt. Krachtens artikel 119 van het Burgerlijk Wetboek kan het vonnis van verklaring van afwezigheid niet eerder worden gewezen dan een jaar na het vonnis waarbij het getuigenverhoor is bevolen.

Naar luid van het Zwitsers Burgerlijk Wetboek (art. 36) kan de verklaring van afwezigheid worden gevorderd ten vroegste een jaar na een situatie van levensgevaar, of vijf jaar na het laatste nieuws. In beide gevallen is vereist dat de verdwenen persoon, als gevolg van de omstandigheden waarin hij verdween («levensgevaar» of «zonder nieuws»), «zeer waarschijnlijk» overleden is (art. 35).

Het Nederlands Burgerlijk Wetboek (art. 413) voorziet in een termijn van vijf jaar na het vertrek van de verdwenen persoon of na de laatste tijding van zijn leven. Deze termijn wordt verkort tot 3 jaar in geval van een natuurramp en tot 1 jaar in geval van schipbreuk.

En droit belge, les cas de disparition dans des circonstances de danger de mort impliquant le décès très probable de la personne disparue, ou à l'occasion d'un naufrage ou d'une catastrophe naturelle, relèveront plutôt du chapitre relatif à la déclaration judiciaire de décès (cf. amendement du gouvernement relatif à la déclaration judiciaire de décès, art. 129 proposé du Code civil).

Il n'en reste pas moins que les délais prévus par la proposition de loi semblent particulièrement longs, l'auteur se contentant d'indiquer que: «le délai de dix ou vingt ans peut paraître long par rapport aux délais (*sic*) de dix ans de la législation actuelle. Cependant, la gestion des biens de l'absent étant désormais organisée, les délais ont pu être allongés sans risquer de porter préjudice à ses intérêts.» (*Doc. Parl.*, Chambre, sess. 2003-2004, n° 51-0614/001, p. 12).

Ces délais correspondent à ceux prévus par le Code civil français (art. 122).

Le présent amendement envisage néanmoins de réduire ces délais à cinq et dix ans (qui restent malgré tout plus longs qu'en Suisse ou aux Pays-Bas), d'autant plus que, si l'absent réapparaît, le jugement déclaratif d'absence pourra toujours être annulé à la requête du procureur du Roi ou de toute personne intéressée (articles 122, 123 et 124 proposés du Code civil).

Par ailleurs, l'article 118 proposé ne précise pas non plus le tribunal de première instance territorialement compétent. Ici également, l'amendement vise le tribunal du dernier domicile de la personne absente, et si celle-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, celui de Bruxelles.

Enfin, l'amendement prévoit que le jugement déclarant l'absence est notifié par le greffier du tribunal de première instance au juge de paix en charge de la désignation de l'administrateur judiciaire, lorsque la présomption d'absence a été au préalable constatée.

N° 77 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 119 proposé par la disposition suivante:

«Art. 119. — *La requête prévue à l'article 118 est, à la diligence du greffier, publiée par extrait au Moniteur belge et dans deux quotidiens édités dans l'arrondissement judiciaire du dernier domicile en Belgique de l'absent ou, si celui-ci n'a jamais eu de domicile en Belgique, de l'arrondissement judiciaire de Bruxelles.*

In het Belgisch recht worden de gevallen van verdwijning in omstandigheden waarin sprake is van levensgevaar en de verdwenen persoon hoogstwaarschijnlijk overleden is, of naar aanleiding van schipbreuken of natuurrampen, veeleer geregeld krachtens het hoofdstuk betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden (cf. amendement van de Regering betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden, voorgesteld artikel 129 van het Burgerlijk Wetboek).

De in het wetsvoorstel genoemde termijnen lijken evenwel zeer lang. De auteur stelt in dit verband alleen dat «de termijn van tien of twintig jaar lang kan lijken in vergelijking met de termijnen (*sic*) van tien jaar in de huidige wetgeving. Aangezien het beheer van de goederen van de afwezige voortaan echter geregeld is, was het mogelijk de termijnen te verlengen zonder dat het gevaar bestaat dat zijn belangen worden geschaad.» (Gedr. St., Kamer, zitting 2003-2004, nr. 51-0614/001, blz. 12).

Deze termijnen komen overeen met die van het Frans Burgerlijk Wetboek (art. 122).

Dit amendement voorziet evenwel in de verkorting van de termijnen tot vijf en tien jaar (die evenwel nog steeds langer zijn dan in Zwitserland of Nederland). Indien de afwezige terugkeert, kan het vonnis houdende verklaring van afwezigheid immers steeds worden vernietigd op verzoek van de procureur des Konings of van iedere belanghebbende (voorgestelde artikelen 122, 123 en 124 van het Burgerlijk Wetboek).

In het voorgestelde artikel 118 wordt overigens evenmin aangegeven welke rechtbank van eerste aanleg territoriaal bevoegd is. Ook in dit geval heeft het amendement betrekking op de rechtbank van de laatste woonplaats van de afwezige of, zo deze nooit een woonplaats in België heeft gehad, de rechtbank te Brussel.

Ten slotte moet de griffier van de rechtbank van eerste aanleg naar luid van het amendement het vonnis houdende verklaring van afwezigheid ter kennis brengen van de vrederechter die belast is met de aanwijzing van de gerechtelijk bewindvoerder wanneer het vermoeden van afwezigheid vooraf is vastgesteld.

Nr. 77 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 119 vervangen als volgt:

«Art. 119. — *De vordering bedoeld in artikel 118 wordt, door toedoen van de griffier, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad en in twee dagbladen die uitgegeven worden in het gerechtelijk arrondissement van de laatste woonplaats in België van de afwezige of, indien deze nooit een woonplaats in België heeft gehad, van het gerechtelijk arrondissement Brussel.*

Le tribunal peut ordonner toutes les mesures qu'il estime utiles pour assurer la publicité de cette requête. ».

JUSTIFICATION

Le libellé de l'article 119 proposé est adapté en fonction de l'amendement visant à remplacer l'article 118 proposé.

N° 78 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 120 proposé par la disposition suivante:

«Art. 120. — Le tribunal de première instance ne rendra un jugement de déclaration d'absence qu'un an après la dernière publication prévue à l'article 119, alinéa 1er, et après avoir entendu l'avis du ministère public.

Le jugement de déclaration d'absence est publié par extrait selon les modalités prévues à l'article 119, dans le délai fixé par le tribunal. ».

JUSTIFICATION

Le présent amendement regroupe en partie les articles 120 et 121 proposés.

Il prévoit en outre que le tribunal fixe un délai endéans lequel la publication du jugement doit avoir lieu.

N° 79 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 121 proposé par la disposition suivante:

«Art. 121. — § 1er. Le dispositif de la décision déclarative d'absence contient les énonciations prévues à l'article 79; il constate le cas échéant l'impossibilité de faire mention de certaines d'entre elles.

A la requête du procureur du Roi, le dispositif de la décision déclarative d'absence passée en force de chose jugée est transcrit sur les registres courants de l'état civil du lieu du dernier domicile en Belgique de l'absent. Si celui-ci n'en a jamais eu, la transcription se fait à Bruxelles.

De rechtbank kan alle andere maatregelen bevelen die zij nodig acht om deze vordering bekend te maken. ».

VERANTWOORDING

De formulering van het voorgestelde artikel 119 wordt aangepast op grond van het amendement ter vervanging van het voorgestelde artikel 118.

Nr. 78 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 120 vervangen als volgt:

«Art. 120. — De rechtbank van eerste aanleg mag een vonnis houdende verklaring van afwezigheid eerst wijzen een jaar na de laatste bekendmaking bepaald in artikel 119, eerste lid, na het advies van het openbaar ministerie te hebben gehoord.

Het vonnis houdende verklaring van afwezigheid wordt bij uittreksel bekendgemaakt op de wijze bepaald in artikel 119, binnen de termijn bepaald door de rechtbank. ».

VERANTWOORDING

Dit amendement brengt de voorgestelde artikelen 120 en 121 gedeeltelijk samen.

De rechtbank moet bovendien een termijn bepalen waarbinnen de bekendmaking van het vonnis moet plaatsvinden.

Nr. 79 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 121 vervangen als volgt:

«Art. 121. — § 1. Het dictum van de beslissing houdende verklaring van afwezigheid vermeldt de gegevens opgesomd in artikel 79; het stelt, in voorkomend geval, de onmogelijkheid vast om sommige van die gegevens te vermelden.

Op verzoek van de procureur des Konings wordt het dictum van de beslissing houdende verklaring van afwezigheid die in kracht van gewijsde is gegaan, overgeschreven in de lopende registers van de burgerlijke stand van de laatste woonplaats in België van de afwezige. Heeft deze nooit een woonplaats in België gehad, dan geschiedt de overschrijving te Brussel.

§ 2. La décision déclarative d'absence passée en force de chose jugée tient lieu d'acte de l'état civil.

Elle produit tous les effets du décès à la date de sa transcription.

Cet acte peut être rectifié conformément à l'article 101 et aux articles 1383 à 1385 du Code judiciaire, notamment en cas de preuve que la personne déclarée absente est en vie.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend mutatis mutandis les règles de publicité prévues en matière de déclaration judiciaire de décès (cf. amendement du gouvernement relatif à la déclaration judiciaire de décès, art. 134, 135 et 136 proposés). Ces règles valent pour toute décision déclarative d'absence (qu'il s'agisse d'un jugement ou d'un arrêt). La transcription de la décision déclarative d'absence s'effectue à la requête du procureur du Roi, à l'instar, par exemple, de ce que prévoit l'article 333 du Code civil en matière de filiation.

Par ailleurs, comme le suggère le Conseil d'État dans son avis du 23 mai 2005, les articles 122 à 124 proposés sont remplacés par une seule disposition prévoyant qu'à la date de sa transcription, la décision déclarative d'absence produit tous les effets du décès.

Comme l'indique le Conseil d'État, «la dissolution du mariage résultera de la combinaison de l'article 121 proposé avec l'article 227, 1°, du Code civil. Elle se produira, (...) à la date de la transcription de la décision de déclaration d'absence et non, comme le prévoit l'article 123 proposé, au jour du prononcé de ce jugement.».

«Quant aux successions, l'on appliquera le droit commun, c'est-à-dire les articles 720, 739 et suivants du Code civil.» La suppression de l'article 124 proposé se justifie donc pleinement, «et ce d'autant plus que l'article 136 actuel du Code civil, dont s'inspire l'article 124 proposé, a donné lieu à des controverses doctrinales.».

«À l'égard des enfants mineurs, la déclaration d'absence fera en sorte que le transfert de l'autorité sur la personne de l'enfant et l'administration de ses biens, seront déférés définitivement - et non plus provisoirement comme mentionné à l'article 128, alinéa 1er proposé -, conformément aux articles 389 et suivants du Code civil.».

§ 2. De beslissing houdende verklaring van afwezigheid die in kracht van gewijsde is gegaan, staat gelijk met een akte van de burgerlijke stand.

Zij heeft alle gevolgen van het overlijden vanaf de datum van de overschrijving.

Deze akte kan worden verbeterd overeenkomstig artikel 101 en de artikelen 1383 tot 1385 van het Gerechtelijk Wetboek, inzonderheid wanneer het bewijs wordt geleverd dat de afwezig verklaarde persoon nog in leven is.».

VERANTWOORDING

In dit amendement worden mutatis mutandis de voor de gerechtelijke verklaring van overlijden bepaalde bekendmakingsregels overgenomen (cf. amendement van de regering betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden, voorgestelde artikelen 134, 135 en 136). Voornoemde regels gelden voor alle beslissingen houdende verklaring van afwezigheid (ongeacht of een vonnis of arrest betreft). De overschrijving van de beslissing houdende verklaring van afwezigheid geschiedt op verzoek van de procureur des Konings, naar analogie van wat bijvoorbeeld is bepaald in artikel 333 van het Burgerlijk Wetboek inzake afstamming.

Zoals de Raad van State voorstelt in zijn advies van 23 mei 2005, worden de artikelen 122 tot 124 overigens vervangen door een enkele bepaling, waarbij wordt gesteld dat de beslissing houdende verklaring van afwezigheid vanaf de datum van de overschrijving alle gevolgen van het overlijden heeft.

Zoals de Raad van State heeft aangegeven, «De ontbinding van het huwelijk volgt uit het in onderlinge samenhang lezen van het voorgestelde artikel 121 en artikel 227, 1°, van het Burgerlijk Wetboek. (...), wordt het huwelijk ontbonden op de datum van overschrijving van de beslissing houdende verklaring van afwezigheid, en niet, zoals voorgeschreven wordt in het voorgestelde artikel 123, op de dag dat het vonnis wordt uitgesproken.».

«Wat erfenissen betreft, zal het gemene recht worden toegepast, dit wil zeggen de artikelen 720, 739 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.» Het weglaten van het voorgestelde artikel 124 is derhalve volkomen verantwoord, «temeer daar over het huidige artikel 136 van het Burgerlijk Wetboek, naar het model waarvan het voorgestelde artikel 124 is geredigeerd, in de rechtsleer controverses hebben geheerst.».

«Ten aanzien van minderjarige kinderen zal de verklaring van afwezigheid tot gevolg hebben dat het gezag over de persoon van het kind en het beheer van zijn goederen definitief geregeld worden – en niet langer voorlopig zoals vermeld in artikel 128, eerste lid, – overeenkomstig de artikelen 389 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.».

N° 80 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 122 proposé par la disposition suivante:

«Art. 122. — *Si l'absent reparaît ou si son existence est prouvée après le jour où la décision déclarative d'absence est passée en force de chose jugée, il est fait application de l'article 121, § 2, alinéa 3.*».

JUSTIFICATION

L'article 125 proposé prévoit l'hypothèse de la réapparition de l'absent ou de la preuve de son existence. Le présent amendement reprend cette hypothèse dans un article 122 reformulé.

La possibilité d'annuler la décision déclarative d'absence en cas de réapparition de l'absent ou de preuve de son existence, est écartée car contraire à l'article 20 du Code judiciaire («Les voies de nullité n'ont pas lieu contre les jugements. Ceux-ci ne peuvent être anéantis que sur les recours prévus par la loi»). Comme le suggère le Conseil d'État dans son avis, l'amendement renvoie plutôt aux articles 1383 à 1385 du Code judiciaire relatifs à la rectification des actes de l'état civil, la décision déclarative d'absence passée en force de chose jugée tenant lieu d'acte de l'état civil.

N° 81 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 123 proposé par la disposition suivante:

«Art. 123. — *Le jugement de rectification prononcé sur base de l'article 122 est publié par extrait selon les modalités prévues à l'article 119, dans le délai fixé par le tribunal.*».

JUSTIFICATION

L'article 126 proposé prévoit les règles de publicité du jugement prononçant l'annulation de la déclaration d'absence. Le présent amendement reprend, dans un article 123 reformulé, les règles de publicité du jugement de rectification prononcé suite à la réapparition de l'absent ou à la preuve de son existence.

Nr. 80 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 122 vervangen als volgt:

«Art. 122. — *Indien de afwezige terugkeert of indien het bewijs van zijn bestaan geleverd wordt na de dag waarop de beslissing houdende verklaring van afwezigheid in kracht van gewijsde is gegaan, wordt artikel 121, § 2, derde lid, toegepast.*».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 125 regelt de terugkeer van de afwezige of het bewijs van zijn bestaan. In dit amendement wordt dit geval opgenomen in een geherformuleerd artikel 122.

De mogelijkheid om de beslissing houdende verklaring van afwezigheid te vernietigen in geval van terugkeer van de afwezige of van bewijs van zijn bestaan wordt uitgesloten want in strijd met artikel 20 van het Gerechtelijk Wetboek («Middelen van nietigheid kunnen niet worden aangewend tegen vonnissen. Deze kunnen alleen worden vernietigd door de rechtsmiddelen bij de wet bepaald.»). Zoals de Raad van State in zijn advies suggereert, verwijst het amendement veeleer naar de artikelen 1383 tot 1385 van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de verbetering van akten van de burgerlijke stand en geldt de in kracht van gewijsde gegane beslissing houdende verklaring van afwezigheid als akte van de burgerlijke stand.

Nr. 81 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 123 wordt vervangen als volgt:

«Art. 123. — *Het vonnis houdende verbetering gewezen op grond van artikel 122 wordt bij uittreksel bekendgemaakt op de wijze bepaald in artikel 119, binnen de termijn bepaald door de rechtbank.*».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 126 voorziet in de bekendmakingsregels voor het vonnis waarbij de verklaring van afwezigheid wordt vernietigd. In dit amendement worden, in een geherformuleerd artikel 123, de bekendmakingsregels overgenomen voor het vonnis houdende verbetering dat is gewezen na de terugkeer van de afwezige of na het bewijs van zijn bestaan.

En ce qui concerne la transcription du dispositif du jugement et sa mention en marge de l'acte réformé, l'article 1385 du Code judiciaire est d'application.

N° 82 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer l'article 124 proposé par la disposition suivante:

«Art. 124. — *En cas de réapparition de l'absent ou de preuve de son existence, le jugement de rectification permet à l'absent de retrouver ses biens et ceux qu'il aurait dû recueillir pendant son absence dans l'état où ils se trouvent et le prix de ceux qui auraient été aliénés de même que les biens éventuellement acquis en emploi.*

Son mariage reste dissous. Il est mis fin aux mesures prises à l'égard des enfants mineurs.»

JUSTIFICATION

L'article 127 proposé prévoit les effets du jugement prononçant l'annulation de la déclaration d'absence. Le présent amendement reprend les effets du jugement de rectification suite à la réapparition de l'absent ou à la preuve de son existence dans un article 124 reformulé, en tenant compte des amendements visant à remplacer les articles 122 et 123 proposés.

N° 83 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Supprimer l'article 125 proposé.

JUSTIFICATION

L'article 125 proposé est repris en l'adaptant, par l'amendement remplaçant l'article 122.

Voor de overschrijving van het dictum van het vonnis en de melding ervan op de kant van de verbeterde akte wordt artikel 1385 van het Gerechtelijk Wetboek toegepast.

Nr. 82 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 124 vervangen als volgt:

«Art. 124. — *In geval van terugkeer van de afwezige of van bewijs van zijn bestaan krijgt de afwezige door het vonnis houdende verbetering zijn goederen en de goederen die hij tijdens zijn afwezigheid had moeten verkrijgen, terug in de staat waarin zij zich bevinden, alsook de prijs van de goederen die mochten zijn vreemd, en de goederen die door wederbelegging mochten zijn verkregen.*

Zijn huwelijk blijft ontbonden. Er wordt een einde gemaakt aan de maatregelen ten aanzien van de minderjarige kinderen.»

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 127 voorziet in de gevolgen van het vonnis waarbij de verklaring van afwezigheid wordt vernietigd. In dit amendement worden, in een geherformuleerd artikel 124, de gevolgen opgenomen van het vonnis houdende verbetering na de terugkeer van de afwezige of na het bewijs van zijn bestaan. Er wordt rekening gehouden met de amendementen ter vervanging van de voorgestelde artikelen 122 en 123.

Nr. 83 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 125 weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 125 wordt gewijzigd overgenomen in het amendement ter vervanging van artikel 122.

N° 84 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer la section 3 proposée du Chapitre premier par la Section suivante:

«Section 3. — Des effets de l'absence ou de la présomption d'absence sur les enfants mineurs.

Art. 125. — *S'il existe des enfants mineurs, une copie certifiée conforme de toute décision rendue en application des articles 112, 113, 117, 118 et 122 est notifiée par le greffier au juge de paix compétent territorialement. Celui-ci procède conformément aux règles de la tutelle.*».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend, dans un article 125 reformulé, l'alinéa 3 de l'article 128 proposé.

Les deux premiers alinéas de l'article 128 proposé sont donc supprimés, la décision déclarative d'absence produisant tous les effets du décès. Pour le surplus, la disposition est reformulée en tenant compte des amendements remplaçant les articles du chapitre relatif à l'absence de la proposition de loi.

N° 85 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Supprimer l'article 126 proposé.

JUSTIFICATION

L'article 126 proposé est repris, en l'adaptant, par l'amendement remplaçant l'article 123.

N° 86 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Supprimer l'article 127 proposé.

JUSTIFICATION

L'article 127 proposé est repris, en l'adaptant, par l'amendement remplaçant l'article 124.

Nr. 84 VAN DE REGERING

Art. 2

De voorgestelde afdeling 3 van hoofdstuk I vervangen als volgt:

«Afdeling 3. — Gevolgen van de afwezigheid of van het vermoeden van afwezigheid voor de minderjarige kinderen.

Art. 125. — *Indien er minderjarige kinderen zijn, moet de griffier een eensluidend verklaard afschrift van elke beslissing gewezen op grond van de artikelen 112, 113, 117, 118 en 122 ter kennis brengen van de territoriaal bevoegde vrederechter. Deze laatste handelt volgens de regels voor de voogdij.*».

VERANTWOORDING

In dit amendement wordt, in een geherformuleerd artikel 125, het derde lid van het voorgestelde artikel 128 overgenomen.

Derhalve vervallen de eerste twee leden van het voorgestelde artikel 128 vermits de beslissing houdende verklaring van afwezigheid alle gevolgen van het overlijden. Voor het overige wordt de bepaling geherformuleerd met inachtneming van de amendementen ter vervanging van de artikelen van het hoofdstuk betreffende de afwezigheid van het wetsvoorstel.

Nr. 85 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 126 weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 126 wordt gewijzigd overgenomen in het amendement ter vervanging van artikel 123.

Nr. 86 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 127 weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 127 wordt gewijzigd overgenomen in het amendement ter vervanging van artikel 124.

N° 87 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Supprimer l'article 128 proposé.

JUSTIFICATION

L'article 128 proposé est repris, en l'adaptant, par l'amendement remplaçant la Section 3.

La ministre de la Justice,

Laurette ONKELINX

N° 88 DE MME VAN DER AUWERA
(sous-amendement à l'amendement n° 21)

Art. 3

Remplacer l'article 112 proposé par la disposition suivante:

«Art. 112 – *En cas d'incertitude quant à l'existence d'une personne, le juge de paix rend, à la demande de toute personne intéressée et après avoir entendu l'avis du ministère public, un jugement constatant la présomption d'absence.*

Le juge de paix compétent est celui du dernier domicile ou de la dernière résidence de l'absent. Si ceux-ci sont situés à l'étranger ou sont inconnus, c'est le juge de paix de Bruxelles qui est compétent.»

JUSTIFICATION

À l'heure actuelle, c'est le tribunal de première instance qui est compétent en matière d'absence. Or, en vertu du droit commun, la désignation d'un administrateur provisoire relève de la compétence du *juge de paix*. Alors que la loi actuelle ne prévoit rien en la matière, la proposition de loi prévoit la possibilité de désigner un administrateur provisoire, il est vrai dans une circonstance particulière, à savoir en cas d'absence.

Il serait donc plus logique de laisser au *juge de paix* le soin de se prononcer sur la présomption d'absence et de désigner l'administrateur. En effet, la présomption d'absence ne touche pas l'état de la personne. Elle vise principalement la gestion des biens, qui est une matière relevant de la compétence naturelle du juge de paix.

Par ailleurs, ce système rendrait la procédure plus accessible, car le juge de paix est plus proche de la population, de sorte que la procédure est également ressentie comme moins pesante.

Nr. 87 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 128 weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 128 wordt gewijzigd overgenomen in het amendement ter vervanging van afdeling 3.

De minister van Justitie,

Laurette ONKELINX

Nr. 88 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA
(Subamendement op amendement nr. 21)

Art. 3

Het voorgestelde artikel 112 vervangen als volgt:

«Art. 112. — *Indien het bestaan van een persoon onzeker is, wijst de vrederechter, op vordering van ieder belanghebbende, het advies van het openbaar ministerie gehoord, een vonnis houdende vaststelling van het vermoeden van afwezigheid.*

Bevoegd is de vrederechter van de laatste woonplaats of e laatste verblijfplaats van de afwezige. Ligt deze in het buitenland of is zij niet bekend, dan is de vrederechter van Brussel bevoegd.»

VERANTWOORDING

Thans is inzake afwezigheid de rechtbank van eerste aanleg bevoegd. Evenwel behoort de bevoegdheid om een voorlopige bewindvoerder aan te stellen krachtens gemeen recht toe aan de vrederechter. Daar waar dit nu niet in de wet voorzien is, voorziet het wetsvoorstel in de mogelijkheid tot aanstelling van een voorlopige bewindvoerder, weliswaar in een bijzonder kader, namelijk in gevallen van afwezigheid.

Het is dan ook logischer de vrederechter het vermoeden van afwezigheid te laten uitspreken, en hem de bewindvoerder te laten aanstellen. Het vermoeden van afwezigheid raakt immers niet aan de staat van de persoon, en beoogt vooral maatregelen van goederenbeheer, waarvoor de vrederechter de natuurlijke rechter is.

Bovendien kan een procedure voor de vrederechter ook drempelverlagend werken, aangezien de vrederechter dicht bij de bevolking staat, waardoor de procedure ook minder zwaar wordt gevoeld.

Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)